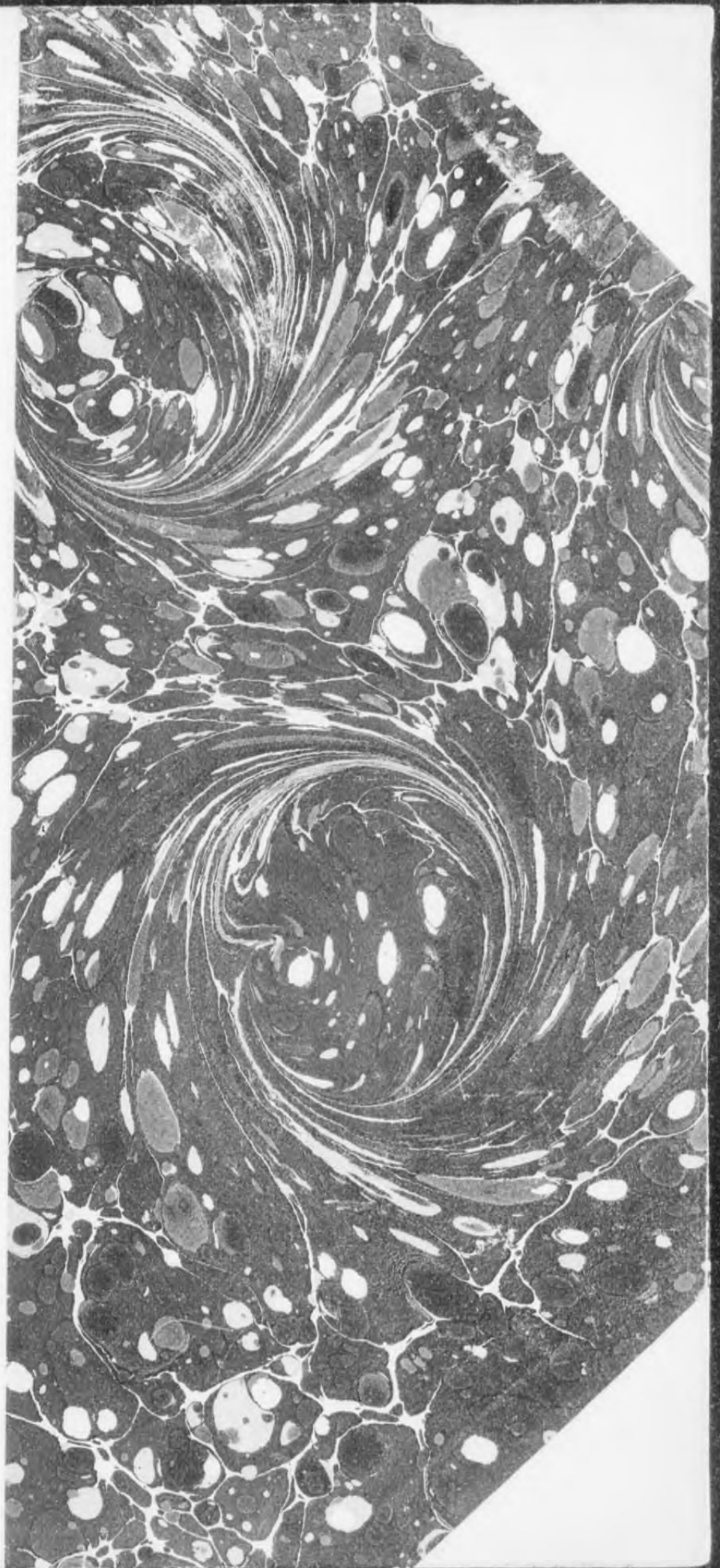

UBL: BKNOOG 151

Boekenoozen

151.

97

DE SCHOONE
HISTORIE
18151 VAN
FORTUNATUS BORZE
EN VAN ZYN
WENSCH-HOEDEKEN.

*Zeer amusant en vermaekelyk om lezen, zow
voor oude als jonge lieden.*

TE GEND,
By L. VAN PAEMEL, Boekdrukker en Ver-
kooper op den Brabanddam.

TOT DEN LEZER.

Beminden Lezer, ik gaen U-L. verhaelen het wonderbaer Leven van Fortunatus, den welken was geboren in't Koningryk van Cypres, en in zyn manelyke jaeren reysde hy in vremde Landen, in groote ellenden en armoede, al dolende gekomen in eenen bosch, daer hem Fortuna ontmoette, die hem gaf de geluk-Borze, daer hy menige koningryken mede doorwandelde, deze Borze word genaemd Fortunatus Borze.

Tot Alkayr by den Soudaen komende, wierd van hem niet alleen ten eten genoot, maer wierd getoont alle kostelykheyd en juweelen die aen den Soudaen toebehooren. Ook toonden zy hem het Wensch-hoedeken, 't welk Fortunatus den Soudaen ontdroeg, daer mede i'huys komende nam eene vrouwe, naer zyne dood liet hy twee zoonen agter, den eenen was genaemd Ampe-do en den anderen Andolofia. Deze waeren erfgenamen van de Borze en 't Hoedeken van hunnen vader. Wat Fortunatus (en naer zyn dood zyne twee zoonen) met deze twee juweelen, voordbrengende vele schatten, door plaesierigheden en wonderlyke dingen bedreven hebben, zult gy uytgeleyd vinden in dezen Boek. Maer op het laefte zult gy lezen wat al pynen en verdriet zy geleden hebben om de Borze en dit Hoedeken. Daerom Liefhebbers der Historien neemt deze in agt, aenveird mynen arbeyd met dankbaerheyd en

VAERT ALLE WEL.

MILDERNED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

DE SCHOONE HISTORIE VAN FORTUNATUS BORZE EN ZYN WENSCH-HOEDEKEN.

Hoe Fortunatus geboren wierd, en van het beginsel van zyn geluk en ongeluk.

In't Koningryk van Cypres is eene stad genaemd *Famagosta*. In deze stad woonde een edel borger die van fraeye ouders afkomst was, genaemd *Theodoros*, hy had van zyne ouders veel goed behouden zoo dat hy zeer ryk en magtig was, en daer toe jong en liberael zynde, luttel bedenkende hoe zyn ouders voortyds dat goed bewaerd hadden. Gansch zyn hert stond nae tydelyke eere, vreugd en wellustigheyd des levens, houdeude eenen kostelyken staet met steken, tournoyen en met den koning ten hoven ryden, waer mede hy veel goed verdede. Zyne vrienden dit niet aenstaende, zogen hem eene vrouwe te beschikken om hem alzoo aftetrekken van zyne heerschappye. Zy dikwils met voordagt hun oogen geslaegen hebbende op de schoone *Gratiana*, eene ryke koopmans dogter,

raeden hem die aen. Hy te vreden wezende trouwde met haer, en hield eene kostelyke Bruyloft. Naer dat Theodorus met zyn huysvrouwe eenigen tyd zeer vriendelyk geleest hadde wierd-ze bevrugt. En als den tyd vervult was, gelag-ze van eenen schoonen zoon, den welken genaemd wierd *Fortunatus*, daer alle de vrienden zeer blyde om waeren. Korts daer naer begonst Theodorus zyn oude wegen wederom in te gaen, met steken en Tournoyen met vele knechten en kostelyke peirden reed hy by den koning ten hove, en liet zyn vrouwe met haer kinderen t'huys, en hy barronneerde en domineerde zoo lange tot dat hy alle zyne Erven en Renten verkogt hebbende, in zoo armen staet geraekte dat hy knecht of meyd niet meer houden konde. En de goede vrouwe Gratiana moest koken, wasschen en plafschen gelyk eene arme slaeve, en zoude zomtyds geëten hebben had zy het gehad. Dan gingen Theodorus oogen open als hy zyne vrouwe en zyn arm schaep van zyn kind aenschouwde, begonst te zugten en zyne dwaesheyd te beklaegen.

Als *Fortunatus* acht jaeren oud was, en zyn vader dikwils hadde hooren zugten, vraegde hy: vader, waer mede is u herte bezwaert, ik bemerke zoo dikwils als gy my beziet, dat gy u bedroeft? heb ik ergens u in vergramt, zegt het my ik zal my beteren (den vader antwoorde) lieven zoon, dat ik treure en is u schuld niet, en ik kan ook niemand de schuld geven, want den angst en den nood daer ik in ben, heb ik my zelve aengedaen. Ik zugte als ik denke op 't groot goed dat ik zoo onnuttelyk verteirt hebbe, 't welk myne voorouders met groote neirftigheyd voor my gespaert hebben, 't welk ik van rechts wegen ook had behooren te doen, om onzen edelen Stam in eere te houden. Ik zugte als ik u bezien om dat ik u niet helpen en kan, en dat veroorzaekt my eene zoo groote droefheyd, dat ik noyt rusten en kan. *Fortunatus* zeyde: Lieven Vader, en wilt om my niet treuren, ik ben jong en sterk,

ik wil gaen de vremde landen bezoeken, en de goede lieden dienen. Daer is noch veel geluk in de weireld, ik hope Godt zal my ook een deel laeten genieten. Als *Fortunatus* dit gezeyd hadde, nam hy oorlof van zynen vader, en ging wandelen (met eenen vogel op zyn hand) langs de zee have. Hy eene galey van Venetien ziende die van Jeruzalem kwam met den Graeve van Vlaenderen, dacht in zyn zelve konde ik in zynen dienst geraeken ik waer gelukkig.

Als den graeve zyne zaake by den koning van Cypres verrigt had en te schip meynde te gaen, sprak hem *Fortunatus* met groote eerbiedigheyd en reverentie aen, en bad hem om dienst. Den graeve vraegde wat hy konde? *Fortunatus* antwoorde: Ik kan jaegen en vliegen, en met weyde-werk omgaen, en als 't van noode is kan ik kuypen. Den graeve ziende aen zyn actien en manieren dat hy van geenen boer gekomen was, nam hem aen voor zynen lyfknecht. En dan liet *Fortunatus* zynen vogel en ging te schip met den graeve en voer met eenen voorspoedigen wind naer Venetien.

Hoe Fortunatus met den graeve te Venetien kwam en hoe hy op de Bruyloft van elk bemind wierd.

Als den graeve met eenen voorspoedigen wind te Venetien kwam en al de rariteyten van de stad nauwkeuriglyk bezien hebbende, kocht vele schoone peirden en kostelyke juweelen. *Fortunatus* de italiaensche taele konnende, dede zeer geschicktelyk het woord in 't koopen, en diende den graeve met groote liefde, want hy was 's avonds altyd den laesten by hem, en 's morgens den eersten, waerom den graeve hem beminde boven al zyne andere knechten. Den graeve van zyn zynde te trouwen met de dogter van den hertog van Cleef, kocht alles dat tot de bruyloft dienstig was. Als hy nu alles gekocht hadde, deylde hy alle zyne peirden uyt aen zyne heeren en knechten, en gaf aen *Fortunatus* een van de beste.

Dit zagen de andere knechten met kwaede oogen aen, zy begonften hem te haeten, den eenen zeyde tot den anderen: *Ziet hier den duyvel heeft ons, en den italiaen bescheten.* Dus niet-te-min zy moesten hem met den graeve laeten ryden, en niemand die hem veragtte. En alzoo kwam den graeve met eenen grooten tryn van knechten en edellieden aengereden in zynen lande, daer hy eerlyk ontfangen wierd van al zyn volk. En naer dat-ze te samen Godt gedankt hadden, om dat hy den graeve bewaerd had op zoo eene gevaerlyke reyze, als is de reyze naer Jeruzalem, spraken-ze van 't houwelyk dat'er te vooren gesloten was.

Korts daer naer trouwde den graeve met de dogter van den hertog van Cleef en daer wierd eene kostelyke bruyloft gehouden en Tournoy-spelen opgerecht; daer wierd gesteken en scherp gerekent, en meer andere Ridder-spelen gehouden voor de edele jongvrouwen. Onder alle de knechten, die de heeren en jongvrouwen mede gebragt hadden, en was'er geenen die hun beter aenstond als *Fortunatus*. Zy wilden weten van den graeve waer hy aen dien jongeling gekomen was. Naer dat den graeve het hun gezeyd en hem ten hoogsten geprezen hadde, kreeg hy veel geschenken van de princen en van de edele vrouwen.

Hoe Fortunatus met steken en Tournoyen op de bruyloft van zynen Heer twee pryzen won.

TErwylen de Bruyloft-dagen duerden wierd'er dagelyks getournoyt en gesteken van de princen en de heeren, tot vermaak van de jongvrouwen. Naer dat de heeren dikwils gesteken hadden, gaf den graeve van Vlaenderen en den hertog van Cleef ider eenen prys van twee honderd kroonen voor de dienaers en knechten; *Fortunatus* en alle de andere knechten hun gereed gemaekt hebbende kwamen op 't pleyn, en begonften met groot gedruys hun lancien op malkanderen te steken, en zy staken

en Tournoyden met een groote furie, want elk begeirde eenen prys te winnen.

Naer dat zy langen tyd zeer ridderlyk gesteken hadden, won *Fortunatus* den eersten prys, en *Timotheus* (een van den hertog van Braband) den anderen. Dan baden alle de andere knechten *Timotheus*, dat hy *Fortunatus* beroepen wilde om tegen hem te steken, wie beyde de pryzen hebben zoude. *Timotheus* en *Fortunatus* dit hoorende waeren te vreden, en hingen hun pryzen op, en stakken wieze van beyden hebben zoude.

Als *Fortunatus* en *Timotheus* in de loopbaen veirdig waeren, zoo reeden zy in vreugd malkanderen te

gemoed, en met den vierden loop reede *Fortunatus* *Timotheus* van den peirde, ontrent een lancie lang, en won twee pryzen. Dit spyt de knechten van den graeve van Vlaenderen, en zy van te vooren *Fortunatus* gehaet hebbende, droegen op hem nu eenen dobbelen haet, misgunden hem de pryzen. *Robrecht* een oud listig ruyter dit merkende, zevde: Hadde ik thien kroonen ik zoude wel maeken dat *Fortunatus* met'er haest weg zoude ryden, zonder imand adieu te zeggen, en dat zoude ik alzo beschikken dat men op niemand geen achterdenken zoude hebben. Zy dit hoorende, sprongen op van blydschap,

en zeyden: Ag lieven *Robrecht!* konde dat, waerom vertoefde? geeft my elk eene halve kroone; en als ik hem niet weg en helpe, zal ik ider eene geheele kroone daer voor weder geven. Naer dat elk hem eene halve kroone gegeven hadde, verkeerde hy dagelijks met *Fortunatus*, en vertelde hem veele aardige poetsen en boeveryen; die *Fortunatus* zeer geirn hoorde. Hy leyde *Fortunatus* dikmaels mede naer de herberge, gaf menigen pot voor hem ten besten, wist hem zoo naer den mond te sluyten, dat *Fortunatus* al geloofde wat hy zeyde, en met niemand verkeerden wilde dan met *Robrecht*.

Robrecht bragt hem niet alleen in eerlyke herbergen maer ook in oneerlyke, daer hy hem leerde converseeren met de schoone vrouwen: Als dit eenige weken geduerd hadde begonsten d'andere knegten te murmureren en te zeggen: *Robrecht Fortunatus* met zulk leven van hier te brengen zoo is hy verre verdold en hy zal ons deze 30 kroonen geven al en zoude hy niet eenen stuyver in zynen naem behouden.

Als *Fortunatus* nu langen tyd met *Robrecht* verkeerd en hem bemind hadde, meer als menig kind zyn ouders doet, zoo kwam *Robrecht* geheel laet in den avond (als den graeve en al 't volk slaepen waeren) op *Fortunatus* kamer en zeyde: Mynen *Fortunatus!* om de groote liefde die ik u toedraegen, kan niet laeten van u ied te komen waerschouwen, het gene ik van den Cancelier gehoort hebbe, die mynen goeden vriend is, want daer is eene zaeke op handen, die u misschien ook raeken mag. En 't is deze: Gy weet dat onzen graeve eene schoone vrouwe heeft en veel andere schoone jongvrouwen, in zyne vrouwe-kamer. Hy is jalours geworden, en heeft kwaede suspitie op de jongste kamerlingen, die hun dienen, en daerom heeft hy belast, dat men morgen (terwyl hy met zynen knecht naer Loven reed) zoude de vier vrouwen-dienaers besnyden, 't zy hun lief of leed, en dan zal hyze weder de vrouwen laeten dienen gelyk als vooren.

Als *Fortunatus* deze woorden hoorde, vraegde hy zeer ontstelt zynde, of hy nergens geenen weg wist om uyt de stad te geraeken, *Robrecht* zeyde: weet lieven *Fortunatus*, dat de poorten van de stad gelloten zyn, daer en kan niemand uyt of in komen voor morgen vroeg. Maer waer het zaeke dat het myn affairens waeren, ik liet my besnyden, want u leven lang zoud gy een gewaekt jonker zyn. Ik zoude nog liever van deure tot deure myn brood gaen vraegen, zeyde *Fortunatus*. 't Is my leed dat ik u dat gezeyd hebbe (zeyde *Robrecht*) nu ik hoore dat gy vertrekken wilt; want ik hebbe alle myne hope op u gesteld, dat wy als twee broeders altyd zeer vriendelyk samen zouden verkeerd hebben. Doch als gy wilt weg gaen, schryft my dan waer gy zyt, dan zal ik u laeten weten, als de vrouwe-kamer met gesneden kamerlingen voorzien is en dan kond gy wederkomen; want ik twyffele of onzen graeve zal u dan wederom aenveirden. Neen (neen zeyde *Fortunatus*) gy en zult noyt weten waer ik ben, want alwaer dat den graeve my gouverneur van Ostende wilde maeken, nog zoude ik niet wederkomen. Zegt het aen niemand dat ik uyt het land gereden ben, voor aeler ik 3 dagen weg geweest hebbe. Dit belofde hem *Robrecht*, nam al zugten en klaegen oorlof en zeyde: Den Heer God zal u bewaeren met alle zyne Heyligen.

Als *Robrecht* aldus de rol van *Judas* gespeelt had ging hy weg. Dit geschiedde ter middernagt als alle man gemeynelyk slaept, maer *Fortunatus* had geen zin om slaepen, elke ure docht hem eenen dag te wezen, want hy vreesde waer het zaeke dat den graeve gewaer wierd dat hy weg wilde loopen hy hem zoude doen vangen. Aldus verwagte hy in grooten angst ende nood tot dat den dag aenkwam. Dan nam hy zynen vogel en zynen hond, al of hy ter jagt ryden wilde, en alzooyde hy geleersd en gespoord met'er haest weg.

Hoe Fortunatus stil weg liep, om dat men eenen capuyn van hem maeken wilde.

ALs *Fortunatus* thien mylen verre gereden had kocht hy een ander peird, reede met'er haest voord en zond den graeve zyn peird, hond en vogel wederom 't huys, om dat hy geen oorzaeke zoude hebben imand nae te zenden. Als nu den Graeve gewaer wierd dat *Fortunatus* weg was zonder oorlof, daer hy hem geen kwaed bewezen of geen ure betaeld hadde, was zeer verwonderd en vragde aen de knegten elk in 't bezonder of niemand wist uyt wat oorzaeke dat hy weg was. Zy zeyden allegaeder: dat zy 't niet wisten en zwoeren dat zy hem geen leed gedaen hadden. Den graeve ging tot zyne huysvrouwe in de vrouwe-kamer, vragde haer en de andere mede of hem imand eenig verdriet aengedaen hadde en of imand wist uyt wat oorzaeke *Fortunatus* zonder adieu te zeggen, weg getrokken was. Zyne huysvrouwe en alle de andere zeyden: dat zy wel wisten dat hem geen leed gedaen was, nog met woorden nog met werken. 's Avonds als hy van haer scheyde, was hy vroyelyker als hy oyt geweest hadde, hy vertelde ons van zyn land, hoe de vrouwen daer gekleed gaen, van meer andere gebruyken en costumen, dat men zoo slegt Duydsch sprak, dat wy ons niet konden onthouden van lachen, als hy ons zag lachen, begonst hy ook te lachen en met lachenden mond is hy van ons gescheyden.

Den graeve zeyde: kan ik nu niet vernemen, waerom *Fortunatus* is weg gegaen zoo zal ik dit vergelden, want zonder oorzaeke is hy niet weg. Ik wete dat hy by my 500 kroonen verdiend had terwylen hy hier gewoond heeft, ik meynde dat hy zyn leven lang hier zoude gebleven hebben.

Maer nu zien ik dat hy niet meer van zin is weder te komen, aengezien hy alle zyne juweelen en al wat hy hadde met zig genomen heeft.

Als *Robrecht* hoorde dat zynen heer zoo droef was om *Fortunatus* wierd hy benouwt, en daerom ging hy by zyne kameraeden en bad elk in 't bezonder: dat zy niet uytbrengen zouden, dat hy de oorzaeke was van *Fortunatus* vertrek, 't welke zy hem allegaeder belofden.

Hoe Fortunatus te schepe ging en nae Londen vaerde.

ALs *Fortunatus* den graeve van Vlaenderen zyn peird wederom gezonden had, zoo reed hy nae Cales, alwaer hy te schepe ging en naer de stad Londen vaerde. Doen hy in Londen de hoofd-stad van Engeland kwam, zag hy daer veel kooplieden van alle gewesten der weireld koopmanschappen bedryven. Onder vele andere schepen die in de haeve lagen, zag hy eene galeye die uyt Cypres kwam met kostelyke koopmanschappen en een deel kooplieden, onder deze waeren twee jongelingen, die in Cypres elk eenen ryken vader hadden, die hun vele kostelyke koopmanschappen mede gegeven had.

Zy noyt in vremde landen geweest hebbende, wisten niet anders hoe 't in de weireld ging, als hunnen vader hun gezeyd had. Als de galeye nu geloft en den koning zynen tol betaeld was, gingen deze jongelingen hunne koopmanschappen verkoopen, daer zy veel geld afmaekten. By deze jongelingen kwam *Fortunatus*, en zy ontvingen malkanderen zeer feestelyk en verkeerden dagelyks te saemen, nacht en dag in de herbergen, anders niet doende dan drinken en schinken, dansen en springen, jae 't ging zoo verre, dat zy begonsten te verkeeren by d'eene concubine voor en de andere naer, daer zy dan menigmael 100 guldens elk mede verteirden.

Hoe Fortunatus zyn geld met de jofferjens verteird hebbende, groote armoede moefte lyden.

Als *Fortunatus* langen tyd met de danten gesmeirt en gedomineerd hadde begonst zyn geld te minderen: jae zoodaenig dat hy zyn laetsten Ducaet in zyn zak hadde. Dan begonst hy zeer treurig te worden en zynde naer den noen by zyn gezellen naer oude gewoonte, en dede niet dan zugten. Zy dit merkende vraegden hem de reden waerom hy zoo droevig was? en naer dat zy verstaen hadden dat zyn zugten voordkwam om dat zyn geld verteird was, stelden zy hem te vreden en betaelden altyd voor hem. Zy bleeven dagelyks bouleeren met lichte danten, zoo lang als hun geld duerde en als 't verteird was, gingen de twee jonge kooplieden te schepe en zy lieten *Fortunatus* loopen; maer hoe feestelyk zy van hunnen vader zyn ingehaeld kan elk bedenken.

Fortunatus nu alleen zonder geld of brood zynde moest door armoede een weynig zilver-werk dat hy nog had, verkoopen om by te leven. Hy niet wetende wat aenvangen, moest van twee kwaelen het beste kiezen, overzulks ging hy zig verhueren voor knegt by *Hieronymus* eenen ryken koopman. Op eenen tyd wierd den koning vele kostelyke juweelen gestolen en als den dief de juweelen had gestolen, bragt hy een edelman mede by *Hieronymus* zynen goeden vriend ten eten, terwyl *Fortunatus* uyt de stad was.

Als dezen dief genoemd *Andreas*, den edelman op de kamer alleen hadde, stak hy hem de keel af en wierp hem in 't privaet. *Hieronymus* dit gewaer wordende vraegde: Waerom hebt gy dezen man vermoord? Hy antwoorde: den booswigt wilde my vermoorden, want hy meynde vele kostelyke juweelen by my te vinden. Daerom zwygt stil, ik heb hem in 't privaet geworpen, en ik gaen nu voor eeuwig Engeland verlaeten. Als'er imand naer ons

vraegd, zoo zegt: Als zy geeten hadden zyn zy te samen uyt myn huys gegaen en sedert dien tyd, hebben wy hun noyt meer gezien.

Als *Hieronymus* en al zyn knekten behalven *Fortunatus* dit gehoord hadden, lieten zy den schelm vertrekken: 't welk daer naer de oorzaeke geweest is van hunne dood, gelyk gy in 't vervolg zult hooren.

Hoe Fortunatus met zynen meester en alle de andere knekten gevangen wierden.

DE vrouwe van den vermoorden edelman niet wetende waer haeren man mogte wezen, dede overal naer hem vraegen, maer kreeg geen ander bescheet als dat *Andreas* by *Hieronymus* ten eten geweest hebbende, met hem vertrokken was. Terwylen dit gebeurde, had den koning een nauwkeurig onderzoek gedaen, wie zyn juweelen mogte hebben, doch alles te vergeefs, maer als hy hoorde hoe *Andreas* met den edelman in 't zoeken waeren kreeg hy kwaed agterdenken van deze twee

zond een deel volks om't huys van deze te onderzoeken en naer dat zy alle de hoeken en kanten doorzocht hadden, konden zy nergens de juweelen vinden. Maer terwylen de dienaers van den koning in 't huys van *Hieronymus* met fakkels overal de juweelen zогten, ligte eenen by geval in het privaet, alwaer hy eenen man zag insteken; naer dat zy hem uytgetrokken en afgewasschen hadden, bevonden zy dat het den edelman was, die gemist wierd.

Als den koning dit vernam, dede hy *Hieronymus*, met alle zyne knechten (onder de welke *Fortunatus* was) gevangen nemen, en naer dat hy hun dikwils hadde doen pynigen om de waerheyd van deze moord te weten, zeyde *Hieronymus* hoe *Andreas* hem gebeden hadde, om dat hy eene maelyd bereyden zoude, dat hy eenen edelman met hem brengen zoude, die hem wilde helpen eenen edelman verlossen, die in Vrankryk gevangen lag. En dit hebbe ik gedaen; maer naer dat de maelyd gedaen was, ging ik uyt en liet hun by malkander zitten, en als ik daer naer wederom in de zaele kwam, zag ik het bloed van boven door den zolder afdruppen, dit ziende, zond aenstonds myne knechten om te zien wat dit was, en zy dit gezien hebbende, kwamen met *Andreas* den moordenaar gelooopen; en ik vragde hem waerom hy dit gedaen had. Hy antwoorde: *Hy zoude my vermoord hebben; maer Godt heeft my 't geluk gegeven dat ik hem gedood hebbe.* En den edelman in het privaet geworpen hadde liep hy weg, maer waer hy is wete ik niet. Gelyk hy sprak, spraeken ook alle zyne knechten die gepynigt wierden, behalven *Fortunatus*, hy niet t'huys geweest hebbende als de moord geschiedde, wist daer niet van te spreken.

Hoe *Hieronymus Roberti* met geheel zyn Huysgezinz gehangen wierd.

Als men niet en konde agterhaelen waer de juweelen gebleven waeren, of hoe de moord geschied was, wierd den koning toornig, en gebood dat menze allegader hangen zoude. Zy wierden alle d'een voor en d'ander naer opgehangen, behalven *Fortunatus* en den kok. Maer als *Fortunatus* zag hoe het ging, niet anders wetende dan dat hy ook gehangen zoude worden, zoo dagt hy: *ô Godt waer ik by mynen goeden heer den graeve van Vlaenderen gebleven, en had hy my laeten doen zoo men de Capucynen doet dan en waer ik hier toe niet gekomen.* En als men den kok hangen zoude, den welchen op *Fortunatus* naer, den laetsten was, riep hy met luyder stemme, dat *Fortunatus* hier af niet geweten en hadde. En hoewel dat den rechter ook wel wist dat hy in deze zaeke geene schuld had, wilde hem nogtans doen hangen, maer zyne meyninge was, alwaer dat hy hem liet gaen, dat hy van het volk zoude dood geslagen worden. Dus niet te min daer wierd zoo veel gesproken met den rechter, dat hy niet en zoude gehangen worden aengesehen dat hy onschuldig was.

Dan zeyde den rechter tot *Fortunatus*: *Mackt u*

terstond uyt het land, want de vrouwen van de straeten zullen u doodslaen, en hy zond twee knegten met hem, die hem aen het water leydde. Alwaer hy te schepe ging en vaerde tot dat hy uyt het land kwam, en als *Hieronymus* gehangen was, liet den koning zyn huys plunderen. Als de Florentienen en Lombaerden hoorden, dat men alzo het huys van hunnen landsman geplundert hadde, vreesden zy voor hun lyf en goed, en daerom zonden zy den koning eene groote somme geld, om dat hy hun vry en zeker geleyd zoude geven. Aldus wierd den koning tot goedertierendheyt geneygd en gaf hun vry geleyde, zoo datze mogten gaen en komen, koo- pen en verkoopen, gelyk zy te vooren gedaen hadden. Maer dat *Hieronymus Roberti* tot deze schande kwam, dat geschiedde, om dieswille dat hy de moord gezwegen hadde.

*Hoe den konings juweelen van den edelmans huys-
vrouwe onder eene bedstede gevonden wierden.*

Als de zaeken aldus een eynde hadden, had den koning geirn geweten waer zyne juweelen waeren, en hierom dede hy uytroepen: is'er imand die bescheet weet te brengen waer de juweelen gebleven zyn, die zal men duyzend goude Nobels geven. Daer naer schreef hy brieven aen vele koningen en princen en aen vele magtige der steden, of daer imand kwam om die juweelen te verkoopen, dat men hun zouden aenhouden.

Als den koning van zyne juweelen nergens hoorde was hy zeer droevig, en den vermoorden edelmans huysvrouwe, de droefheyd van haeren man allengskens vergetende, had op eenen tyd haere goede vriendinnen genood. Onder deze was eene die ook korts te vooren weduwe geworden was, en deze zeyde: *Wilt gy uwen man aenstonds vergeten, zoo breekt uwe bedstede uyt en steltze op een ander plaets gelyk ik dede als mynen man dood was.* Als zy 's anderdags

derdags haere kamer dede schueren en haer bedstede dede uytbreken, vond zy het laedjen met de juweelen onder het bedde.

Als zy dit gevonden hadde, ontbood zy haer beste vrienden, en verhaelde hun hoe zy de juweelen gevonden had en vraegde hun raed wat zy daer mede doen wilde? haeren neef zeyde: wilt gy mynen raed volgen, zoo draeg de juweelen aenstonds by den koning of laet my die draegen, op dat wy niet vaeren gelyk *Hieronymus Roberti*.

De weduwe dit hoorende dagt in haer zelve, dezen raed is goed en daerom bad zy hem dat hy zoude mede gaen, hy te vrede zynde, liep naer huys en schikte hem op zoo wel als hy konde en de weduwe dede terwylen haere beste kleederen aen.

*Hoe den edelmans huysvrouwe den koning te voer
viel en de kostelyke juweelen weder gaf.*

DE weduwe op haer beste gekleed zynde, liet haeren neef 't laedjen met de juweelen draegen, en ging mede by den koning. Als zy by den koning kwamen, knielde zy neder en zeyde: *Genaedigsten heere! ik uwe arme dienaeresse, kome uwe koninglyke majesteyt te kennen geven: dat de juweelen die gy in myn huys gehad hebt en die gy*

mynen man zaliger gegeven hebt om te leveren aen de hertoginne van Braband, dat ik die van d'og hebbe gevonden in myne slaep kamer, agter eenen styl van myne bedstee toe ik die dede uybreken. Dit zeggende: gaf den neef hem de juweelen in de handen.

Den koning de juweelen ziende, was grootelyks verheugd; en willende haer droef herte ook verheugen om dat haeren man aengaende de juweelen zyn leven verloren had, riep hy eenen jongen edelman die zeer schoon was dede hem met haer vrouwen en gaf haer groot goed ten houwelyke voor haere getrouwe overleveringe.

Hoe Fortunatus in een woud verdolde daer hy met ellenden 's nagts in moest blyven slaepen.

DOen Fortunatus van de galge verloft was en geen geld meer had liep hy uyt Engeland naer Picardiën, daer hy geirn gediend zoude hebben maer hy konde geen dienst krygen, dan trok hy naer Bretagniën, en daer kwam hy in eene wildernisse, daer hy den geheelen dag in verdold ging, en niet uytgeraeken konde. 's Nagts kwam hy aen een oud glaezen hutteken daer men eertyds glas in plagt te maeken. Hy verblyd zynde, meynde daer menschen in te vinden, maer daer was niemand in. Evenwel bleef hy in die arme hutte vol honger en

ongemak den gandschen nagt zitten en als den dag aenkwam, meynde hy dweirs door den bosch te gaen, doch hy ging naer de lengde en hoe meer hy ging hoe min hy uyt den bosch geraekte, en alzo brogt hy den tweeden dag om in groot lyden en verdriet.

Als den nagt aenkwam ging hy zeer moede en kragteloos (want hy in twee dagen niet geëten had) by eene fonteyne zitten, daer hy dronk met grooten lust, 't welke hem zyn hert ververschte. Als hy daer zat, begonst de maene zeer klaer te schynen, hy hoorde de beiren en andere wilde dieren grimmen en naer hem toekomen. Hy vol schrik, klom op eenen hoogen boom en zag veelderleye wilde dieren aen de fonteyne komen om te drinken, onder deze was eenen half volwassen beir, die Fortunatus op den boom joeg en daerom wilde hy er op klaeveren. Fortunatus dit ziende wierd bang en klom hoe langer hoe hooger en den beir hem nae. Als Fortunatus niet hooger meer konde klimmen, leyde hy zig op eenen tak trok zyn zweird stak het in zyn hoofd en gaf hem menige wonden. Dan wierd den beir toornig, en liet een van zyn voorste pooten van den boom gaen en floeg naer Fortunatus zoo nydelyk, dat hem den anderen poot ook ontging en tuymelde door den boom van boven neder, maekende zoo groot geschreeuw, dat het door 't gansche woud klonk en dan liepen alle de andere beesten weg.

Als zy verdwenen waeren, kwam Fortunatus van den boom en ziende den beir nog liggen spertelen nam zyn zweird, gaf hem eene diepe wonde en zoog het warm bloed daer uyt, 't welk zyn herte een weynig versterkte. En als hy den beir gedood had ging hy by den beir slaepen. 's Morgens als hy wakker wierd zag hy by hem staen een schoon vrouwsperfoon, daer hy zeer dikwils nae getragt hadde.

Hoe vrouw Fortuna, Fortunatus eene Borze gaf die noyt zonder geld en was.

De Gelukkige Borze.

Fortunatus deze volmaekte vrouwe ziende, viel op zyne kniën, begon Godt te loven en te danken; daer naer zeyde hy tot haer: ô lieve joffrouw, ik bidde u om Gods wille, dat gy my helpt en raed geeft, hoe ik uyt dit Bosch geraeke; want het is nu den derden dag dat ik hier in gedolt hebbe, zonder menschen of eten te vinden. Zy vraegde hem van waer hy was, en waerom hy daer in gekomen was? En naer dat Fortunatus haer zynen levens-loop en zyn armoede te kennen gegeven had, zeyde zy: Fortunatus en vrees niet, want door het toelaeten van Godt zyn my verleent zes viertuyten, te weten: Wysheyd, Rykdom, Sterkte, Gezondheyd, Schoonheyd en een lang Leven. Nu kiest eene van deze zes, maer verzinnd niet lange: Fortunatus koos den Rykdom en dan gaf zy hem EENE BORZE, en zeyde: Neemt die Borze, en zoo dikwils als gy uw hand hier in steekt, zult gy'er in vinden thien stukken goude geld enz., die in dat Land daer gy in wezen zult, gangbaer zullen zyn, en deze Borze zal dit viertuyt hebben en u kinders al hun leven dagen lang: daerom slaetze wel gaede. Fortunatus zeyde: ô gy alderlieffte jongvrouwe, nu gy my zoo grootelyks vereert hebt, is 't wel redelyk dat ik ook ied doen

t'uwere eere, daerom gebied my wat gy wilt, ik zal het volbrengen. De jongvrouwe zeyde: Nu gy zoo gewillig zyt om de deugd die ik u gedaen hebbe te beloonen, zoo belaft ik u alle jaeren op dezen dag dry dingen te volbrengen. Het eerste is: Gy zult dezen dag vieren, en op dien dag geen vrouws-persoon bekomen, en op dezen dag zult gy ook alle jaeren eene oudbaere arme dogter 400 stukken goude geven, om dat haere ouder: haer eerlyk zoude kunnen ten houwelyke geven aen een hups jongman.

Als Fortunatus haer dit beloft hadde te volbrengen, zeyde hy: beminde joffrouw geeft my nu raed, hoe ik uyt deze wildernisse geraeke; als hy dit gezeyd hadde, leydde zy hem dweirs door 't wout en zy bragt hem op eenen gebaenden weg, en zeyde: volgt nu dezen weg, en ziet niet om waer ik verdwyne, dan zult gy haest uyt dezen bosch geraeken.

Fortunatus zyn aficheyd van de jongvrouw genomen hebbende volgde de baene, en kwam dadelyk uyt den bosch aen eene herberge, daer in gegaen zynde, dede den weird wel opdissen van 't beste dat hy in huys hadde.

Hoe Fortunatus in eene herberge zynde, van eenen Wout Graeve vele schoone peirden onderkocht.

Fortunatus at en dronk daer, en verzaede zynen honger, blyvende daer twee dagen lang, en kocht van den weird een rey-harnas om beter een heeren-dienst te krygen, mackende goeden cier voor den honger die hy geleden hadde en hy betaelde den weird na zynen eysch, en hy begon voorder te wandelen. En als hy twee mylen wegs van 't wout was, zoo kwam hy in een kleyn stedeken, alwaer woonde eenen graeve, die men noemde den Wout-Graeve; dezen hadde recht over dat wout, om dat te bewaeren en zuiver te houden op bevel van de her-togen van Britagniën. Hier kwam Fortunatus en ging in de beste herberge, en zeyde dat men van den besten wyn brengen zoude, en voords vraegde hy

den weird of men daer geen schoone peirden te koop-
pen vond? Hy zeyde: ja, hier is gisteren eenen
vremden koopman gekomen met vyfthien schoone
peirden en hy trekt op de bruyloft van den hertog
van Britagniën, met des konings dogter van Arra-
gonia, en onder de vyfthien zyn'er dry, daer voor
bied hem onzen heere den graeve dry honderd
kroonen en den koopman wilt'er dry honderd twin-
tig kroonen hebben. *Fortunatus* ging heymelyk in
eene kamer, en nam uyt zyne gelukkige Borze zes
honderd kroonen en stak die in zyne taffe, en ging
tot den weird en zeyde: waer is den man met zyne
peirden ik zouze geirn zien? want onzen heere den
graeve heeft nauw gelooft geweest die te zien. *For-
tunatus* zeyde: staen my die peirden aen, ik zalze
mogelyk zoo wel durven koopen als den graeve.
Dit dagt den weird spottelyk te wezen, dat hy
zoo rykelyk sprak, daer hy zoo slegt gekleed was.
Dus niet-te-min hy leyde hem by den peirde-kut-
fer en sprak zoo veel met hem dat hy hem de peir-
den liet zien, op den toog; *Fortunatus* zin heb-
bende in die dry schoone peirden daer den wout-
graeve dry honderd kroonen voor geboden hadde;
telde hem dry honderd twintig kroonen en koft'er
kostelyke sabels en reytuygen toe en huerde twee
knegten.

Als den graeve hoorde dat *Fortunatus* de peirden
gekogt hadde, dede hy vernemen wat man hy was,
en naer dat hy dit verstaen hadde, wierd hy toor-
nig en dede hem vangen.

*Hoe Fortunatus gevangen en gepynigt wierd, om
de gelukkige Borze.*

ZOo den graeve *Fortunatus* gevangen hadde,
wilde hy weten hoe hy aen dat geld gekomen
was, aengezien hy zoo arm en slegt was, dierf zoo
schoone peirden koopen. *Fortunatus* zeyde: ik ben
een arm edelmans zoone uyt Cypres, en ik heb dit
geld eerlyk gekregen van de goede lieden, overzulks

het staet my zoo wel als een ander die peirden te
koope; want ik eenen jonker ben, is'er imand
die kan zeggen dat ik 't gestolen heb: die trekt my
voor u genaede te regt. Den graeve niet anders
van hem konnende vernemen, dede hem op de tor-
tuer zetten en zwaerlyk pynigen. Onder het pyni-
gen nam *Fortunatus* voor zig liever te sterven, als
de viertuyt van de Borze bekend te maeken

Als *Fortunatus* eenigen tyd op de pynbank ge-
zeten hadde, zeyde hy: Neemt my van de pyn-
bank, ik zal u antwoorden op 't gene gy vraegd.
En als hy'er afgenomen was, vraegde den graeve
waer hy alle die schoone kroonen gehaald hadde?
Fortunatus zeyde: Ik heb in 't bosch dry dagen
gedolt zonder eten, en dat Godt my de gratie gaf
dat ik'er uyt geraekte, vond ik eene slegte borze
met 610 kroonen in. Den graeve vraegde waer de
borze was? en *Fortunatus* zeyde: dat hy die in
het water geworpen hadde.

Den graeve in gramfchap schietende, riep ô gy
schalk, gy hebt myn geld omdraegen: Gy zult ge-
waer worden dat gy u lyf en goed verbeurt hebt:
want al het gene dat in 't wout is behoort my toe.
Fortunatus zeyde: Genadigsten Heer ik en hebbe
van u regt niet geweten. Wat leyd my daer aen
(zeyde den graeve) hebt gy noyt hooren zeggen,
die niet en weet die zal vraegen, daerom maekt u
gereed, want van dag neme ik u goed, en morgen
u 't leven. Dan dagt *Fortunatus* in zig zelve, had
ik liever de Wysheyd voor den Rykdom gekozen
dan en waer ik hier niet toegekomen. Daer naer
zeyde hy: ô Genadigsten Heer, slaet doch eene
bermhertige ooge op my armen mensch, want, wat
zal u een handvol bloed baeten, neemt liever u
geld dat ik gevonden hebbe, en laet my loopen,
ik zal geheel myn leven lang voor u bidden. Den
graeve wilde hem doen sterven, om dat *Fortunatus*
hem niet beklappen zoude; maer hy wierd door 't
bidden en smceken van zyn dienars zoo verre

gebragt, dat hy *Fortunatus* met twee kroonen liet loopen voor zyn reys-geld om zynen weg te ver-voorderen.

Als *Fortunatus* de poorte uytgeleyd, van den graeve weg gejaegd en zyn land verboden was, dagt hy in zig zelve: wist gy de viertuyt van myne *Borze*, gy zoud my niet laeten gaen. Daerom haeste zig *Fortunatus* zoodaenig om niet meer gepakt te worden, dat hy op weynigen tyd uyt het land van den graeve gerackte en in *Andegavis* aankwam, daer hy veel volk zag dat daer van alle kanten gekomen was, om de bruyloft-feeft van de koningen by te wonen, en om de vreugde-teekenen en tournoy-spelen te aenschouwen.

Fortunatus ziende daer veel heeren zeer rykelyk gekleed, dede zig en voor eenen knecht (die hy gehuerd hadde) nieuwe kleederen maeken en kocht twee schoone peirden; zeer rykelyk aengedaen met de welke hy en zynen knecht dagelyks uyt reyde, om de vreugde-feeft van het hof te aenschouwen.

Hoe Fortunatus te Andegavis in Bretagnien kwam om de feeft van het hof te zien.

Als *Fortunatus* den koning en de koninginne de steek spelen en andere vreugde teekens dikwils gezien had, kwam hy op eenen tyd in eene herberge daer veel heeren aen tafel zaeten waer

hy zig aenstonds by voegde en terwyl zy bezig waeren met goeden cier te maeken, kwam daer eenen ouden edelman, die aen hun zyn armoede te kennen gaf. Hy verhaelde hoe hy al zyn goed verteird had met reyzen, en hy noemde alle de ryken daer hy in geweest had en hoedaenig zy gestaen en gelegen waeren.

Als de heeren deze en meer andere zaeken van hem gehoord hadden gaf ider hem eene goede almoes maer *Fortunatus* gaf hem de beste en dien vroeg naer zynen naem. Hy zeyde: *Leopoldus*. *Fortunatus* zeyde: *Ik heb verstaen dat gy in veel koningryken geweest hebt, wilt gy met my de vremde landen gaen bezoeken, ik zal u een schoon peird koopen, eenen knecht hueren om u te dienen en goede gagie geven.* *Leopoldus* zeyde: *Ik wil't geirne doen, maer ik ben een oud man, en ik heb eene vrouwe met zeven kinderen die van my niet weten, en de natuerlyke liefde dwingd my, dat ik weder naer huys gaen* *Fortunatus* zeyde: *Leopoldus doet nae mynen wille ik zal u in u land trekken, en uw vrouwe en kinderen eerlyk beschenken, en als wy onze reyze volbragt hebben, zal ik u voorzien van knegten en meysens, is't dat het u belieft u leven lang.*

Leopoldus dagt in zig zelve: dien jongman beloft my groote dingen, (waeren die zaeken zeker) zoo waert't voor my een groot geluk in myn oude dagen, en daerom belofde hy aen *Fortunatus* al te doen wat hy begeirde. Naer dat *Fortunatus* hem verzekerd had, geld genoeg te kunnen krygen in alle gewesten der weireld, zoo belofden zy waerlyk malkanderen noyt meer te verlaeten.

Als zy dit gedaen hadden, gaf hem *Fortunatus* 200 kroonen, om twee schoone peirden te koopen en eenen knecht te hueren. *Leopoldus* vol vreugd zynde stelde hem toe zoo't hem luste, desgelyks dede ook *Fortunatus* en zoo reeden zy voor eerst naer Duydsland, als zy dat wel doorreyft en nauwkeu-

riglyk bezien hadden, vaerden zy naer Engeland en van daer reeden zy naer Schotland.

Hoe Fortunatus in S. Patricius vagevier ging, en wat schroomelyke benouwdheyd hy daer uytstond.

ALs zy daer wat stil geweest hadden trokken zy naer Hiberda en kwamen in de stad Maldrik daer *Leopoldus* woonagtig was, en daer vond hy zyn vrouwe en kinderen, alzo hy die gelaeten had uytgenomen dat eenen van zyne zoonen en eene van zyne dogters getrouwd waeren en zy verheugden zig over zyne komste. *Fortunatus* wettende dat hy niet veel geld meer had, gaf hem 100 nobels om dat hy alle dingen eerlyk en wel beschikken zoude, want hy wilde met hem vroylyk zyn. Dan dede *Leopoldus* alle dingen kostelyk bereyden noode daer toe alle zyne kinderen, hun mans en vrouwen, al andere goede vrienden en hield zoo kostelyk hof dat alle man in de stad verwonderd was. *Fortunatus* was vroylyk met hun, en als hy geeten had, riep hy *Leopoldus* en zeyde tot hem: Gy zult oorlof nemen van uwe vrouw en kinderen en neemt deze dry borzen, in elk is 500 nobels, geeft d'eene aen uwe vrouwe, d'ander aen uwen zoon en de derde aen uwe dogter tot eene gedenkenisse.

Leopoldus dankte hem over de groote giften, en hy verblyde zyne vrouwe en kinderen. *Fortunatus* hadde gehoord hoe het nog twee dagen reyzens was van de stad daer S. Patricius vagevier is, dat begeirde hy te zien. Aldus reeden zy met vreugd in de stad Verniers daer eene groote Abtdye staet en in de kerke agter den autær is de deure daer langs waer men in't donker hol gaet, 't welk men Patricius vagevier noemd. Hier word niemand ingelaeten zonder oorlof van den Abt; daerom ging *Leopoldus* by den Abt en verkreeg oorlof om daer in te gaen, nochtans vragde hy hem van waer den heere was? uyt Cypres antwoorde hy. Toen noode

den Abt *Fortunatus* en zyn gezelschap. *Fortunatus* dit voor eene groote eere houdende kogt een vat van den besten wyn die hy vinden konde, en dat vereerde hy aen den Abt

Den Abt nam het in dank, en als de maeltvd gedaen was, zeyde *Fortunatus*: Genadigsten heer, ik zoude geirn weten, waerom dat men zegt dat hier Patricius vagevuer is. Den Abt zeyde: Dat zal ik u zeggen: Over veel honderd jaeren is deze plaetse eene wildernisse geweest, en niet verre van daer was eenen Abt genaemd *Patricius* een zeer devot man, die kwam dikmaels in deze woestvne om penitentie te doen, en op eenen tyd vond hy deze spelonke, welke zeer lang en diep is, daer ging hy in zoo verre en zoo diep, dat hy niet wist hoe hy daer uyt zoude komen. Dan viel hy neder op zyne kniën en bad Godt, waer't zacken dat het niet tegen zynen Godelyken wille waere, dat hy hem uyt deze spelonke helpen wilde Terwylen hy Godt met devotie bad, hoorde hy een jammerlyk gelchrey en korts naer deze gaf hem Godt genade zoo dat hy weder uyt de spelonke kwam, waer af hy Godt grootelyks dankte, kwam in zyn klooster en hy was opregter dan oyt te vooren, en hier uyt is 't gekomen dat zeker devote lieden dit klooster alhier gestigt hebben. *Fortunatus* zeyde: wat zeggen de pilgrims als zy daer uyt komen? Den Abt zeyde: Zommige zeggen dat zy een ellendig roepen gehoord hebben, andere zeggen dat zy niemand gehoord of gezien hebben, maer dat zy vol vreeze en benouwdheyd waeren. *Fortunatus* zeyde: Ik hebbe nu zoo verre gereyft en zoude ik in de spelonke niet gaen, dat zoude my naemaels verweten worden. Als gy daer in wilt gaen zeyde den Abt zoo gaet niet te diep nog niet te verre, want daer zyn veel zeywegen in, zoo dat men ligtelyk daer in verdold, gelyk het aen zommige is gebeurd, die men eerst op den vierden dag heeft gevonden. Naer dat *Fortunatus* en *Leopoldus*, het H. Sacra-

ment en benedictie van den priester ontfangen had gingen zy in 't duyfter hol. Nauwelyks waeren zy daer in of zy liepen verdold, zoodanig dat zy door de groote duyfterniffen hunnen ingang niet meer konden vinden en langen tyd gedold hebbende, van den honger fcheenen wanhopig te worden. Dan begonft *Fortunatus* Godt te aenroepen, zeggende: ô Almagtigen Godt komt ons ter hulpe want hier helpt nog zilver nog goud. Dus zaeten zy neder als wanhopige menfchen, niemand hoorende of ziende.

De knechten ziende dat hunne meesters niet uyt kwaemen, maekten groot misbaer, en liepen by dien Abt, hem biddende en smeekende, dat hy doch hun meesters wilde helpen. Den Abt medelyden hebbende, dede eenen ouden man haelen, die over veel jaeren de spelonke met koorden had gemeten en hy vraegde hem: Wilt gy twee heeren uyt de spelonke haelen? zy zullen u eerlyk loonen. Den ouden man zeyde: Indien zy nog in het leven zyn, zal ik hun daer uytbrenghen.

Als hy zyn werk-tuyg gereed gemaekt had, ging hy daer in en hy doorzocht 't een hol voor en 't ander naer tot dat hy hun vond. Dan waeren zy blyde want zy waeren flouw en onmagtig. Den ouden man zeyde: dat zy hem beyde onder den arm zouden vast houden 't welke zy deden. Hy volgde zyn werk-tuyg, en bragt'er hun uyt. Als den Abt den ouden man, en de knechten hun meesters zagen, waeren zy vol vreugd.

Fortunatus verloft zynde van 't gevaer des doods, dede naer dat hy Godt bedankt hadde eene kostelyke maectyd in zyne herberge bereyden, en daer op noode hy den Abt, met alle de Religieufen en den ouden man die hun verloft had. Naer dat zy wel geëten en gedroncken hadden, gaf *Fortunatus* aen den ouden man 131 goude nobels, om dat hy hem uyt de spelonke gehaald had, en aen 't couvent honderd, om dat-ze voor hem bidden zouden. Dan

namen zy oorlof van den Abt, en zy begaven hun weder op de reyze en reeden naer Cales, en van daer reysden zy door Vrankryk en Spagnien, naer Roomen, en zoo voords naer Venetien.

Hoe Fortunatus te Venetien kwam en hoe hy daer te fchip ging en nae Konftantinopelen vaerde, om den jongen keyzer te zien kroonen.

Als zy nu te Venetien waeren, hoorde zy zeggen hoe den keyzer van Konftantinopelen eenen zoon had, die hy wilde doen kroonen als keyzer, want hy was zeer oud, en wilde dat hy het beftier in zyn leven bezitten zoude. Hier af hadden de Venetiaenen zekere tvdinge, en daerom hadden zy eene galeve gereed gemaekt. en daer toe eene weirdige ambassade met vele kostelyke juweelen die men den jongen keyzer fchenken zoude. Dan ging *Fortunatus* en zyn volk op de galeye, en vaerde

met de Venetiaenen nae Konstantinopelen, het welk eene groote stad is. Daer was zoo veel vreemd volk gekomen, dat men geene herberge konde krygen. Men gaf de Venetiaenen een huys in 't bezonder en die wilden niemand vreemds inlaeten. Dus zocht *Fortunatus* met zyn volk langen tyd eene herberge, maer ten laesten vond hy eenen weird die eenen dief was. Daer lagen zy ter herberge en gingen alle dagen de feeste zien en de groote kostelykheyd, die daer gedaen wierd. Als *Fortunatus* ter feeste ging hadden zy een kamer in 't bezonder, die sloten zy toe, meynde dat alle dingen daer wel verzekert was, maer den weird had eenen heymelyken ingang in *Fortunatus* kamer daer de grootste bed-steden stonden aen een houte schutzel, want hy wist daer een berd uyt te nemen en weder toe te doen, dat het niemand en merkte. Hier ging hy uyt en in, terwylen datze by de feeste waeren en doorzocht hunne koffers en maelen; maer hy en vond daer geen geld in, het welk hem zeer vreemd dagt te zyn.

Als zy nu zommige dagen by den weird geloogert hadden rekende zy met den weird, en dien sloeg wel gaede waer uyt hy 't geld nam. Hier-entusschen kwam den dag dat *Fortunatus* beloft hadde eene arme maegd ten houwelyke te stellen, en haer voor houwelyks goed te geven 400 Louis d'or, als daer in 't land gangbaer waeren. Daerom vragde hy den weird of hy geenen armen man en wist die eene oudbaere dogter hadde, hy zoude die eerlyk uytstellen. Den weird besofde hem 's anderdays eenen te brengen. Dit dagt *Fortunatus* goed, en den weird dagt: ik zal dezen nagt nog hun geld stelen, terwylen zy 't nog hebben, want wagte ik langer, zoo mogen zy dat uytgeven. 's Nagts terwylen dat zy sliepen klom hy door 't gat en doorzocht alles, want hy meynde veel lappen met goude penningen gevold te vinden, maer hy vond die niet. Dan snede hy *Leopoldus* zyne borze af, waer in waeren wel 50 ducaten, en hy snede *Fortunatus* zyne

borze ook af, maer als hy deze borze van buyten taste, dagt hem dat zy ydel was, en daerom wierp hy die onder de bed-stede en ging alzoovoord tot de dry knechten en snede hunne borzen ook af, daer hy weynig geld in vond.

Als hy dit gedaen hadde, zette hy deuren en vensters open, al of'er eenen dief van de straete ingekomen waere. *Leopoldus* wakker wordende, en dit ziende begonst aen zyne knechten al kyvende te vraegen waerom zy deuren en vensters opengelaelaten hadde. De knechten ontwaekende stonden versfeld, en zeyden dat zy die gesloten hadden. *Leopoldus* ziende dat zyne borze afgesneden was, riep geheel verbaest tot *Fortunatus* en zeyde: Heere onze kamer slaet open, en uw geld dat ik nog hadde is my gestolen. *Fortunatus* naer zyn wambas grypende, zag dat zyne gelukkige Borze ook afgesneden was. Dan verschrikte hy hem zoodanig, dat hy in onmagt viel. *Leopoldus* en de knechten medelyden hebbende met hunnen Heer, laefden hem en terwylen kwam den weird in de kamer met eene slessiche wyn, schonk een roomerken en zeyde: u

gezondheyd Mynheer. En hy vragde wat'er te doen was? zy zeyden dat al hun geld gestolen was.

Den weird zeyde: gy hebt eene goede geslote kamer, waerom hebt gy niet toegezien? zy antwoorden: wy hebben deuren en vensters gesloten, en wy

hebben het al open gevonden. Den weird *Fortunatus*, zeer flouw in onmagt ziende liggen, vraegde: Is 't veel dat gy kwyt zyt? Zy antwoorden: neen. Hoe kont gy dan zoo ontfelt zyn om een weynig geld (zeyde den weird), gy wilde gisteren avond een arm fchamel dogter houwelyks-goed geven, spaert dat geld en verteirt het. *Fortunatus* antwoorde flouwelyk: 't heeft my meer gedaen om de Borze, dan om het geld, want daer in is een kleyn wiffel briefken, daer niemand eenen halven fluyver voor krygen kan. Den weird (alhoewel hy eenen fchalk was) wierd evenwel beweegd tot medelyden; als hy den half dooden *Fortunatus* zag geheel bleek van droefheyd in onmagt liggen, dede hy de knekten naer de Borze zoeken.

Eenen van de knekten gekropen hebbende onder 't bedde, vond daer de Borze liggen, en hy bragt die aen zynen meefter. *Fortunatus* ziende dat het zyne Borze was, ging wederom in zyn bedde liggen en onder 't deksel onderzocht hy of zy haere kragt niet verloren had. Nogtans was de gezondheid hem zoodaenig ontfeld, dat hy zyne fterkte niet haest konde wederkrygen, en daerom bleef hy dien dag te bedde liggen, *Leopoldus* troofte hem en zeyde: Heere zyt te vrede, wy hebben nog fchoone peirden, zilvere ketenen, goude ringen en meer andere juweelen en is 't, dat wy geen geld hebben, wy zullen met de hulpe Gods wel t'huys geraeken; ik heb van myn leven door menige koningryken gereyft zonder geld. *Fortunatus* antwoorde zeer flouwelyk: *Verlieft den menjch zyn goed, hy verliest zyn moed, want winft en profyt, bemind elk altyd.*

Naer dat *Leopoldus* zyn uytterfte beft gedaen hadde om *Fortunatus* te troofsten en aen 't eten te krygen, begonft hy wederom vroylyk te worden. 's Avonds dede hy zynen knegt keirffen koopen, en liet die den gandschen nagt branden, en hy dede elk zyn
bloot

bloot zweird by zig nemen, om niet meer op zoodanige maniere geroofd te worden, 't welk zy ook deden, en *Fortunatus* maekte fterke fnoeren aen zyne borze, en zoo lang als hy leefde liet hy deze borze niet meer aen zyn wambas hangen, maer hy bewaerde die zoo wel, dat niemand hem die ftelen konde.

Hoe Fortunatus Godt aenbad, en zyne borze weder gekregen hebbende, een fermoen deae prediken, en den Te Deum Laudamus liet zingen.

F *Fortunatus* en zyne knekten den geheelen nagt met benouwdheyd de dieven afgewagt en geene gekregen hebbende, ftond 's morgens op, en gingen te famen naer de kerke van *S. Sophia*, alwaer *Fortunatus* Godt bidde, en gaf 2 guldens aen den priefter om een fermoen te prediken en Miffe te doen ter cere van Godt almachtig. Daer naer dede hy zingen den *Te Deum Laudamus*, om Godt te bedanken over den vond van zyne borze van *Fortuna*.

Als 't fermoen en den lofzang geëyndigd waeren, ging *Fortunatus* met *Leopoldus* en d'ander knekten weder op de merkt, daer de kooplieden en de wiffelaers wandelen. Als hy daer was dede hy alle zyne knekten naer huys gaen, om de maelyd gereed te maeken en de peirden te voorzien, en hy gaf *Leopoldus* geld en zeyde: Gaet koopt 5 nieu-

we doch sterke borzen, en terwylen zal ik gaen by mynen wisselaer, en ik zal geld brengen want zonder geld kan ik geen vrend maeken.

Leopoldus dede dat men hem belaste, en brogt 5 borzen, terstond dede *Fortunatus* in de borze 100 ducaten, en gaf die aen *Leopoldus* en aen elken knecht gaf hy eene borze met 10 ducaten en zeyde: dat zy vroylyker zouden wezen en dat zy in het toekomende beter zouden opletten, dat hem zulke schaede niet meer geschiede. Zy dankten hem alle-gader en belofden hem beter zorge te draegen.

Fortunatus dede 400 ducaten in eene borze, en gaf die den weird te bewaeren en zeyde: ik heb u te vooren gesproken van eenen armen mans dogter ten houwelyke te helpen, en gy vergeet my die te brengen. Den weird zeyde: ik weet'er meer dan eenen, nogtans zal ik u eenen brengen, en de dogter met hem, op dat gy die zelf ziet. Den weird ging tot den goeden man, en zeyde hem dat by zig eenen ryken gast geherbergd was, en dat hy met zyne dogter daer komen zoude; want hy hopte dat het grootelyks tot zyn profyt zoude dienen.

Hoe Fortunatus een arm mans dogter uytstelde, en hoe hy haer 400 ducaten ten houwelyke gaf.

DEN vader van't meysken was een schryn-werker, een kort oud man en dien zeyde: Ik wil myne dogter in geene herberge leyden; want hy mogtze tot schande brengen, en dan waeren wy, nog zy geholpen. Wilt hy haer goed doen, dat hy hier kome. Dit speet den weird en als *Fortunatus* dit hoorde, ging hy met den weird en *Leopoldus* by den man, en zeyde tot hem: Vader ik heb gehoord, dat gy een dogter hebt die oudbaer is, laetze hier komen en de moeder met haer. Hy zeyde: Waer toe? *Fortunatus* antwoorde: Laetze komen; want 't is haer geluk. Hy riep de moeder en de dogter, zy kwamen en schaemden hun zeer want zy hadden slegte kleederen aen, de dogter

stond agter de moeder om dat men haere slegte kleederen niet zien zoude *Fortunatus* zeyde: Meysken komt naeder. Als zy dit dede, vraegde hy hoe oud dat zy was: Zy antwoorde: twintig jaeren. Dan vraegde hy aen den vader: Waerom hebt gy uw dogter zoo oud laeten worden, zonder haer eenen man gegeven te hebben? De moeder niet willende wagten tot dat den vader sprak, zeyde: Zy zoude wel over zes jaeren groot genoeg geweest hebben, maer wy hebben geen goed gehad om haer uyt te stellen. *Fortunatus* vraegde: Als ik haer houwelyk goed geve weet gy voor haer eenen man. Ja ik wete vreyers genoeg, zeyde de moeder, onzen gebuerman heeft eenen zoon, en dien heeft haer lief, en hadze ied, hy zoude die geirn voor zyne vrouwe nemen *Fortunatus* vraegde: Meysken hoe staet u den gezet aen? Zy antwoorde: ik heb geen keur, die mynen vader en moeder geven zal dien begeire ik te nemen, al zoude ik zonder man sterven, zoo zal ik buyten hunnen wil geen nemen.

De moeder en konde nog niet wel zwygen, en daerom riep zy: Heer zy liegt, ik wete dat zy hem van herten lief heeft, en hem geirn zoude trouwen.

Fortunatus ontbode den jongeling en schudde uyt de borze op eene tafel, de 400 ducaten en zeyde tot den jongeling: Wilt gy deze maegd ten houwelyke? en gy jonge dogter wilt gy hem tot eenen man, zoo zal ik u dit geld ten houwelyke geven. Den jongeling vraegde: Meynd gy 't? dan ben ik haest bereyd. Myn dogter ook riep de moeder. Dan dede hy eenen priester komen, en dan trouwde hy hun in de tegenwoordigheyd van hun vader en moeder en alsdan gaf hy hun by de 400 ducaten, en nog thien ducaten om de bruyloft te houden. Aen den vader van de bruyd gaf hy twaelf ducaten, om dat hy hem en zyne vrouwe daer mede kleeden zoude. Zy al te samen hier mede verblyd zynde lofden Godt; dankten *Fortunatus* en zeyden:

Godt heeft ons dezen man uyt den hemel gezonden.

Als nu het houwelyk voltrokken was, gingen zy weder in hunne herberge. *Leopoldus* stond verstaeld over de mildheyd van zynen heere, en den weird had groot spyt, dat hy die borze niet had konnen stelen. Doch hy beslot by zig zelve nog eens de kans te waegen.

Hy wist dat zy nu's nagts eene groote keirs lieten branden, daer hy gaten in boorde en goot'er water in, maekte die weder toe en wist dat zoo wel te passen dat de keirs dan van zelf uyt ging.

Om te beter tot zyn voornemen te komen, gaf hy hun 's avonds van den besten wyn die hy krygen konde, en hy was zelf met hun verheugd, om dat zy te vaster en te geruster slaepen zouden, want hy dagt ik moet zien dat ik mynen slag waer neme dezen nagt, eer de heeren vertrekken, aen gezien dat de triumph-dagen van den jongen keyzer haest ten eynde zyn. Daerom als zy nu hun keirfie ontfleken hadden, en gerust meynden te slaepen, met het bloot zweird nevens hun, dan bleef den weird waeken.

Hoe den valschen weird 's nagts in de kamer kwam om te stelen, en hoe Leopoldus hem doodde, en in den borne-put wierp.

IN den middernagt als den weird zag dat de keirs uytgegaen was, krop hy stil door het gat en kwam aen *Leopoldus* bedde en begonst onder zyn hoofd te voelen en te tasten naer zyne borze, maer *Leopoldus* wakker liggende, nam zyn zweird en gaf hem eenen slag, dat hy dood ter aerde viel en dan riep hy zyne knechten en vroeg waerom zy het licht uytgedaen hadden? Zy zeyden, dat zy 't niet uytgedaen hadden. Dan sprongen zy alle het bedde uyt met het bloot zweird in d'hand, stonden aen de deure op schildwagt, terwyl den eenen het licht was gaen ontfleken, en als hy met het licht

in de kamer kwam, vonden zy den weird voor *Leopoldus* bedde dood liggen.

Fortunatus dit ziende, viel wederom van schrik en benouwdheyd bynae in onmagt, hy dede niet dan zugten en kermen, en zeyde: ô Godt waer ik noyt te Konstantinopelen gekomen, dan hadden wy geen gevaer van gerabraekt te worden. Wat zal my geld en goed becten, nu ik moet gaen sterven. *Leopoldus* hoorende deze en meer andere diergelyke weemoedige verzugtingen, begonst *Fortunatus* te troosten, zeggende: Lieven meester siet u gerust en laet u droefheyd niet blyken, ik zal den schelm zoodanig verfteken, dat hy in geen dry dagen gevonden zal worden, en daer en-tusschen zyn wy uyt het gevaer.

Dan dede *Leopoldus* hun allegader stilzwygen, en hy nam den dooden weird op zyne schouders, en droeg hem in 't donker agter by den stal, en wierp hem in eenen diepen born-put, en als hy dit gedaen hadde, dede hy de peirde gereed maeken om te vertrekken zoo den dag zoude aenkomen.

Als hy dit aldus volbragt had en als den dag begonst aen te komen, begon een ider te zingen en te springen en van schoone vrouwen te spreken, om dat de knechten en meyffens hun benouwdheyd niet merken zouden, en als zy de knechten en meyffens geroepen en hun gelag betaelt hadden, gaven zy aen elk eenen ducaet drinkgeld, en *Leopoldus* zeyde: ik hope dat wy zullen binnen een maend wederkomen, en dan zullen wy beter cier maeken.

En aldus gabberende sprongen zy op hunne peirde en reeden snelyk weg, door Turkyen naer Hongaryen, Polen, Moscoviën, Zweden, Denemerken, Oostenryk en langs Tyrol trokken zy naer Venetiën. Als *Fortunatus* tot Venetiën was, wierd hy blyde, want hy dagt nu ben ik uyt 't gevaer. Hy daer vele ryke kooplieden ziende, kocht vele kostelyke juweelen, zoo dat de Venetiaenen eene groote somme geld van hem ontfingen.

Fortunatus vermaekte hem dagelyks in het veld,
met een spaensche Mandelinne instrument in de hand,

spelende eenige vermaekelyke airkens, tot behaegen van een ider, om alzoo zynen tyd in vreugd en genoegen over te brengen; maer dan wierd hy denkende op zynen vader *Theodorum* en op zyne moeder *Gratiana*, en op de groote armoede daer hy hun ingelaeten hadde. Daerom dede hy vele kostelyke kleederen maeken, en kocht alle slag van huysraed en hy accordeerde met eenen kapiteyn van eene galeye, die naer Cypres vaerde, hoe veel hy voor de vracht zoude moeten geven voor hem en zyne knechten, met al zynen huysraed.

Naer dat het accord gemaekt was, vaerde zy nae Cypres, en kwamen met eenen voorspoedigen wind te Famagosta. Het was dan het vyftiende jaer dat hy uytgeweeft hadde, en als hy in de stad kwam hoorde hy dat zynen vader en moeder al lang dood was, daer hy zeer droef om was.

Hoe Fortunatus weder in Cypres kwam en aldaer een kostelyk Paleys voor hem dede bouwen.

F*ortunatus* in zyne geborte-plaetse zynde, huerde een schoon groot huys, om zyne kostelyke meubelen in te stellen, en hy huerde vier meyskens en nog zes knechten en begonst zoo veel geld te verteiren, dat een ider verwonderd stond. Korts daer naer kocht hy 10 huizen, die dede hy geheel afbreken en op dien grond een schoon paleys bouwen en by het paleys bouwde hy eene schoone kerke en nevens de kerke 30 huizen en fondeerde daer eene prosdye en 12 priesters om den dienst Gods te doen en hunne prebende daer af te hebben; den profst alle jaeren 300 ducaten en elken priester 100.

In deze kerke dede hy eene kostelyke grastede maeken en hy dede zynen vader en moeder outgraeven en daer onder leggen. *Leopoldus* zeer oud en krank wordende, vragde oorlof aen *Fortunatus* om naer zyn land te trekken, en om zyne weynige jaeren, die hy mogelyks nog te leven had, by zyne vrouwe en kinderen over te brengen. *Fortunatus* huerde eene galeye voor hem en zyne knechten, en gaf hem vele kostelyke juweelen voor zyne vrouwe en kinderen, en voor ider duyzend ducaten en voor hem zestig duyzend ducaten, en alzoo scheidten zy met de traenen in d'oogen voor eeuwig van malkaer.

Alzoo *Fortunatus* zyn paleys van alles voorzien had, nam hy voor hem eene vrouwe te nemen en als men dit vernam was een igelyk verblyd, die eene oudbaere dogter hadde, kleedenze op de nieuwste mode, denkende: Wie weet of Godt misschien zoo wel aen myne dogter, als aen een ander het geluk niet en zal verleenen.

Fortunatus dikwils in 't gezelschap van den koning zynde, wierd op eenen tyd gevraegd: waerom dat hy niet met eene schoone jongvrouw en trouwde? Heer koning, zeyde hy: dat is, om dat ik al te veel keur hebbe, en niet wete wie ik neme wille.

Den koning vroegde dan: dat ik u de dry schoonste dogters van het land liet zien, zoud gy eene van die begeiren om mede te paeren? Heer koning als het uwen wille is, zeyde hy: dan ben ik te vrede.

Alsdan dede den koning zekeren graeve haelen, met zyne vrouwe en zyne dry dogters, en als de dogters met hunne ouders den koning drymael gegroet hadden, zeyde den koning: Heer graeve of ik eene van uwe dogter eenen man gave, zoud gy wel te vrede zyn? Den graeve antwoorde: Heer koning is het den wille en begeirte van u genade, dat uwen wille geschiede.

Hoe den koning eene kostelyke maelyd opregte, en Fortunatus eene vrouwe bezorgde.

DEn koning *Fortunatus* alleen geroepen hebbende vroegde: *Fortunatus* mynen vriend wat dunkt u van deze dry edele jongvrouwen, wilt gy u begeven om in den echt te gaen leven met eene van deze dry, zoo zegt my nu wie gy begeird? *Fortunatus* verbaest staende over de groote schoonheyd en bevaligheyd van deze jongvrouwen, wist niet wat zeggen, doch naer dat hy hem een weynig bedagt hadde, bedankte hy den koning, zeggende: Heer koning, ik bedancke u, over de groote genade die gy my armen aerdworm komt te doen zonder dat ik het oyt verdient hebbe, ach of ik weirdig waer de alderminste van deze dry uyt'er maeten schoone jongvrouwen te mogen bekomen voor myne wettige huysvrouwe, ik zoude my voor den gelukkigsten mensch van de gansche weireld houden.

Naer dat den koning hem dik wils gevraegt hadde, wie hy begeirde van de dry; koos hy eyndelyk de jongste. Den koning hierom verblyd zynde dede aenstonds de tafel dekken, en eene kostelyke maelyd bereyden, ter eere van *Fortunatus* en de jongvrouwen. Terwylen zy bezig waeren met eten en drinken, verhaelde *Fortunatus* vele aerdige dingen die hy gehoord en gezien hadde, en wat hem gebeurt

was te Konstantinopelen en in vele andere landen, en hoe hy ellendelyk dry dagen en dry nagten zonder eten gedold hadde in den bosch van Bretagniën. En hoe hy eertyds van zynen meester den graeve van Vlaenderen was gaen loopen, om dat men hem eenen kapuyn wilde macken.

Den koning en de jongvrouwen dit hoorende, begonsten al lachende te zeggen: dan zoude gy een beest geweest hebben, in een menschen vel. Als den tyd van de maelyd met vreugd overgebracht was, riep den koning de schoone *Cassandra* (zoo was den naem van de jongvrouwe, die *Fortunatus* voor zyne vrouwe gekozen hadde) en hy zeyde: edele jongvrouwe maekt u bereyd tegen morgen, om met *Fortunatus* te trouwen, aengezien uwen vader en moeder daer mede te vrede zyn.

De schoone *Cassandra* dit hoorende, stond verflaggen, niet wetende wat zeggen, viel op haere kniën en bad den koning oodmoedelyk, dat hy haer wilde verontschuldigen om haere jongheyd, aengezien zy maer 16 jaeren oud was, maer als zy hoorde dat het moest geschieden, bad zy om twee jaeren uytstel. Doch dit niet konnende verkrygen, nam haer afscheyd van den koning en belofde zyn gebod te volbrengen.

Hoe Fortunatus trouwde met de schoone Cassandra.

ALs den dag nu gekomen was, dat zy trouwen zouden, zond *Fortunatus* aen zyne bruyd de schoone *Cassandra* eene borze met 1674 ducaten en vele kostelyke juweelen voor haer en haere zusters, om dat zy en haere zusters met haer vader en moeder geheel pragtig voor den koning zouden verichynen, gelyk zy ontrent ten 10 ueren ook deden, en *Fortunatus* die kwam met zoo grooten treyn van heeren en knegten, dat een igelyk veriteld stond. Dan dede den koning zynen kapelaen haelen om haer te trouwen en als den kapelaen

kwam, wierden zy getrouwd tot vergenoegen van een ider en *Fortunatus* gaf den koning en de konin-

ginne en alle zyne vrienden vele kostelyke geschenken.

Als *Fortunatus* den geheelen dag met zyne alderlieffste huys-vrouwe en haere familie in het paleys van den koning doorgebracht had scheidten zy 's avonds vol vreugd van malkanderen en *Fortunatus* noode den koning en de koninginne met alle zyne vrienden tegen 's anderdays, op zyne bruyloft.

Als den koning en de koninginne met al hunnen treyn in het paleys van *Fortunatus* kwamen; stonden zy verbaest over den aerdigen bouw en de groote kostelykheyd van dit paleys maer als zy in de zaele kwamen, stonden zy nog meer verbaest, als zy daer een opgediste tafel zagen vol van gedrevene zilveren goude-schotels, tailloiren, lepels, forchetten en drink-bekers. Deze tafel was zoodanig verciert, niet alleen met goud en zilver, maer met vele kostelyke spyzen, veelderlye lekkere wynen, dat den koning zelve zeyde, dat hy noyt aen diergelyke gezeten had. Op dusdanige wyze hield *Fortunatus* bruyloft acht dagen lang.

Hoe *Fortunatus* twee zoonen won by de schoone *Cassandra*, den eenen wierd in den doop genoemd *Ampedo* en den anderen *Andolofia*.

Als *Fortunatus* en zyne huysvrouwe in groote vreugd en genugten eenige jaeren geleefd hadden en geene kinderen kreegen, namen zy hunnen toevlugt tot Godt hem biddende en smeekende om dat hy hun kinderen zoude verleenen, want *Fortunatus* wist wel dat anders naer zyne dood de kraegt en de viertuyt van die gelukkige *Borze* te niet zoude zyn.

Nochtans en zeyde hy dit aen *Cassandra* niet, maer hy gaf haer te kennen, dat Godt zekerlyk haer gebed zoude verhooren indien zy hem bad met een oodmoedig en rouwig herte en naer dat zy te samen Godt dikwils met devote herten gebeden hadden verhoorde hy haer eyndelyk. en verleende hun eenen zoon den welken in den doop *Ampedo* genoemd wierd, daer *Fortunatus* en alle de vrienden zeer blyde om waeren.

Ontrent een jaer daer naer wierd zy wederom bevrugt en baerde eenen zoon die met groote vreugd in den doop *Andolofia* genoemd wierd. Zoo dat *Fortunatus* nu twee jonge zoonen had, die hy en zyne lieve *Cassandra* met groote liefde te samen opbragten; nochtans was *Andolofia* altyd veel stucder en boosagtiger dan *Ampedo*.

Hoe Fortunatus oorlof begeirde van Cassandra om in de heydensche landen te reyzen.

Als *Fortunatus* 12 jaeren met *Cassandra* in den houwelyken staet geleest hadde en geene kinderen meer by haer hopte te krygen, begonst het hem te verdrieten in *Famagosta* te zyn, en daerom nam hy voor zig de heydensche landen te gaen bezoeken, ten dien eynde verzogt hy oorlof aen *Cassandra* zeggende: Ik verzoeke oorlof om weg te reyzen, mids ik d'een helft van de weireld doorreyft hebbe, zoo is myn voornemen t'ander ook te doorwandelen.

Als *Cassandra* dit hoorde begonst zy hem te bidden en te smeeken, dat hy die zottigheyd daer zoude laeten; maer ziende dat hy met geweld gaen wilde, was zy zeer droevig en vlog hem aen den hals, kuste hem vriendelyk en zeyde: ô mynen lieven man daer ik al myn betrouwen op gezet hebbe ik bidde u houd my arm wyf en uwe lieve kinderen in eere, stelt die reyze uyt u herte en blyft by ons. Is het dat ik u in eeniger wyze vertoornd hebbe of ied gedaen dat mishaege, zoo zegt my dat, ik zal my voortaan beteren en ten zal niet meer geschieden. *Fortunatus* zeyde: ô myne alderlieffste huysvrouwe maekt geen misbaer het is om eenen kleynen tyd te doen, dan kome ik met vreugd weder en ik belove noyt meer van u te scheyden, zoo lang als ik leve. *Cassandra* antwoorde: Waer het dat ik zeker waer dat gy haest wederkomen zoude dan zal ik naer uwe terug komste blydelyk wagten. Naer dat *Fortunatus* naer dit beloft had volde hy twee groote koffers met vyftig milioenen in goude ducaten en gaf haer die om by te leven voor haer en haere lieve kinderen, of het gebeurde dat hy onder wegen stierf.

Hoe Fortunatus uyt Cypres vaerde naer Alexandrien.

Hier mede zeyde *Fortunatus* zyne vrouwe en kinderen adieu, en vaerde in zyn eygen galeyde die hy had doen maeken, en hy vaerde zoo lang tot

dat hy te *Alexandrien* kwam en als *Fortunatus* geleyde gegeven was om aen land te vaeren, gingen zy uyt het schip, en als de heydenen weten wilde, wie den heere van de galeyde was, zoo wierd hun geantwoord: dat het *Fortunatus* was van *Famagosta* uyt *Cypres* en hy is alleen heer van deze galeyde. Alsdan begeirde *Fortunatus* voor den koning te komen, zeggende dat hy hem beschinken wilde: want elken koopman plagt den Soudaen een beschink te doen, zoo haest hy in *Alexandrien* kwam.

Dit hoorden de dienaers van den Soudaen geirn dat hy wat bragt, en daerom bragten zy hem aenstonds in 't paleys van den koning alwaer hy zyne kostelyke juweelen bragt, den Soudaen dit ziende, verwonderde zig over die groote kostelykheyd en meynde dat hy die te koop bragt, en daerom vraegde hy hoe veel hy die verkoopen wilde? *Fortunatus* vraegde: of hem de juweelen ook behaegden? hy ja geantwoord hebbende, wierden zy aenstonds vereerd van *Fortunatus*. Den Soudaen verstaende dat eenen koopman alleen hem zoo groote geschenken dede; want hy schatte dat wel op vyf duyzend ducaten en daerom vereerde hy hem voor belooninge 100 cara peper, die wel zoo veel weird waeren.

Als de facteurs der Venetiaenen, Florentien, Genuesers en Catoloniens die dan tot *Alexandrien* waeren, hoorden dat den koning aen *Fortunatus* zoo kostelyke giften geschonken had, waeren zy afgunstig en ziende dat hy vele kostelyke goederen kocht vreesden dat hy hun in hunne koopmanschappen veel schaede zoude doen; daerom zогten zy hem in den haet van den Soudaen te brengen, en om beter tot hun voornemen te geraeken schonken zy den admirael (die den oppersten is naest den Soudaen) groote giften, om dat hy *Fortunatus* niet gunstig zyn zoude. *Fortunatus* dit merkende schonk altyd eens zoo veel. Dit docht den Admiraal een vremd bestier. Doch nam hy van elk geschenken en korts daer naer noode den Soudaen

Fortunatus en dit dede den Admiraël ook; dit speet de vier natien aldermeest.

Als den tyd nu gekomen was dat *Fortunatus* met de galeye vertrekken moest, stelde hy eenen anderen patroon in zyne stede, hem bevelende dat hy met de galeye zoude vaeren naer Catalonien, Portugael, Engeland en in Vlaenderen en Braband koopen en verkoopen, om dat zy hun gewin zouden vermeerderen. Nog belaste hy den patroon dat hy niet laeten mogt van binnen twee jaer hem te komen haelen, want hy was van zin terwylen veel vremde landen te gaen bezoeken, en hy zoude zig daer naer voegen, om daer ook te Alexandrien te zyn maer in geval dat zy hem niet vonden, moelsten zy vry denken dat hy dood was, en dan moest den patroon de galeye, en al het goed aen zyne vrouwe *Cassandra* en aen zyne zoonen te Famagosta over leveren, het welk hy belofde te volbrengen en alzo vaerden zy weg.

Hoe Fortunatus door Indien en meer andere landen reysde en wederom tot Alkeyr kwam.

Als *Fortunatus* nu alleen was, ging hy by den Admiraël en bad hem, dat hy van den Soudaen eene galeye voor hem verwerven zoude in zyn land, eenen tael-man en brieven van aenbeveelinghe aen de princen en heeren van het land, die hy begeirde te bezoeken, gelyk des keyzers land van Persien,

grooten Chams van Cathay, Paey-Jans land en meer andere landen die daer ontrent gelegen zyn.

Dit bezorgde hem den Admiraël van den Soudaen al op zynen kost, daer *Fortunatus* zeer blyde om was. Dan heeft hy hem kostelyk gekleed, met de gene die hem geleyden zouden, al het gone dat zy zeyden dat hy noodig hadde kocht hy rykelyk en zoo trok hy weg en kwam eerst in Persien, daer naer kwam hy in 't land van den grooten Cham van Cathay, van daer kwam hy in Paey-Jans land, die hy vele kostelyke juweelen schonk en hy beschonk ook de kamerlingen, en bad hun dat zy hem brieven van aenbeveelinghe verwerven wilden, om met volk en brieven te Calicut te komen in de landen en plaetsen daer de peper wast. Den koning van deze landen is zeer magtig, en overmids de groote hitte des lands zoo gaen de mans en vrouwen naekt, daer wast den besten peper van geheel Indiën, op de wyze van kleyne groene wyn-druyfkens. Als *Fortunatus* dit gezien en niet voorder konnende komen, wierd denkende op zyne lieve *Cassandra* en zyne twee zoonen, alzo dat hy groot verlangen kreeg om weder naer huys te keeren. Aldus begonst hy naer huys te reyzen, en trekkende door vele vremde landen, daer hy te vooren niet geweest en hadde, kwam door de woestyne op den berg Sinai, en van daer naer Jeruzalem, om de heylige plaetsen te bezoeken.

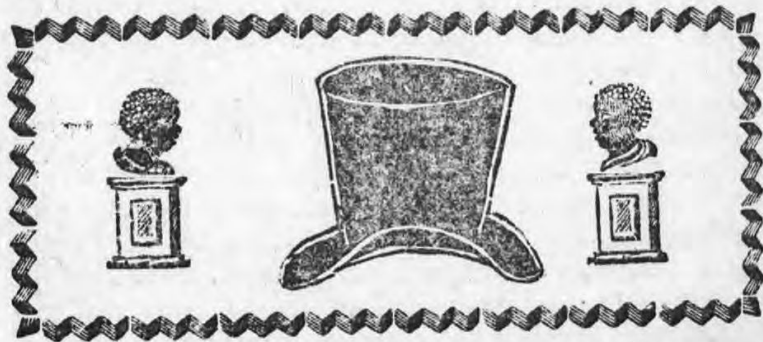
Hier-en-tusschen was den gestelden tyd op twee maenden na verischenen, dat hy wederom by zyne galeye moest zyn. Daerom haeste hy hem en kwam tot Alexandrien by den admiraël, gaf hem kostelyke geschenken, die hy mede gebragt hadde. Als *Fortunatus* 8 dagen tot Alexandrien geweest hadde, kwam zyne galeye daer aengevaeren en was zoo wel ge-laeden met kostelyke koopmanschappen, dat zy drymael beter was, als zy van hem sicheyde.

Hier van was hy zeer blyde en besonderlyk, om dat hy al zyn volk fris en gezond vond, de welke hem ook brieven bragten van zyne lieve huysvrouwe

Cassandra. Dan zeyde *Fortunatus* tot eene van zyne kooplieden, dat zy haest vertrekken zoude; den Soudaen dit hoorende: wilde hem niet laeten vertrekken of hy moest eerst met hem komen eten, en daerom noode hy hem 's avonds als hy 's morgens vaeren wilde, en dit konde *Fortunatus* hem niet weyeren; maer eer hy by den Soudaen ging eten, dede hy zyne galey met al zyn volk uyt de haeve in zee steken, en gebod hun op de ree te blyven liggen tot dat hy geëten zoude hebbende, ingehaelt zoude wezen.

Hier-en-tuffchen kwam den Admiraal, en dien nam *Fortunatus* by de hand, en zy gingen te famen by den Soudaen, die hun wel tracteerde en den Soudaen vraegde aen *Fortunatus* hoe hy in de vremde landen gevaeren was. *Fortunatus* verhaelde hem al wat hy gezien had, en hy bedankte hem over zyne brieven van aenbeveelinge die hy hem gegeven had, zeggende: dat hem die eene groote voorderinge geweest hadden by andere heeren.

Hoe Fortunatus van den Soudaen ter maelyd genood wierd, en hoe hy hem het Wensch-hoedeken behendelyk ondroeg.

Als zy nu wel geëten en gedronken hadden, zoo begeirde hy den Soudaens hofs-gezin te beschiuken en hy dede onder de tafel behendelyk zyn

Borze

Borze open dat het niemand zien konde en als hy een igelyk een goed geschenk gegeven had zeyde den Soudaen: *Gy zyt eenen man van eere en zyt weirdig dat u eere geschiede, komt met my ik zal u laeten zien al wat ik hebbe.*

Dan leyde hy hem in eenen toren en toonde hem een onuytsprekelyk getal van kostelyke juweelen, onder andere stonden daer twee goude kandelaeren van thien voeten hoog, waer op stonden twee groote karbonkel steenen in de plaetse van keirffen daer *Fortunatus* grootelyks af verfeld stond. Wanneer hy de juweelen geprezen had, zeyde den Soudaen: Ik hebbe nog een juweel in myne slaep-kamer dat ik veel liever hebbe als al het gene gy gezien hebt. Wat mag dit zyn dat zoo kostelyk is vraegde *Fortunatus*. Ik zal het u laeten zeyde den Soudaen, en hy leyde hem in zyn slaep-kamer die zeer schoon en lustig was, en ten venster zag men uyt op de vlaeke zee.

Dan dede den Soudaen een kist open, en hy nam daer uyt eenen zwarten hoed die wit wierd zonder hair op en zeyde: Dezen hoed hebbe ik liever dan al de juweelen die gy gezien hebt, want al had ik die niet, ik zoude die kunnen krygen, maer zulk eenen hoed en kan ik noyt krygen. *Fortunatus* zeyde: O genadigsten koning waer het niet tegen uwe koninglyke majesteyt zoo zoude ik geirn weten wat viertuyt dit hoedeken heeft. Den Soudaen zeyde: het heeft zulk eene kragt, als ik het op myn hoofd zette of imand anders, waer men dan wenscht te wezen daer is men, en daer hebbe ik meer genugten mede als met mynen schat: want als myne dienaers ter jacht zyn, en als ik daer geirn by waer, dan zette ik myn hoedeken op myn hoofd en ik wensche my by hun, en terstond ben ik daer. Als daer eenig wild in de waerande was, zoo was ik daer terstond by, en ik joeg het de jaegers in hunne handen, als myn volk ten oorlog ging, was ik

D

er by als ik wilde, en als ik weder in myn paleys wilde zyn aenstonds was ik daer; overzulks kan ik met dezen hoed overal zyn waer ik wille en dat zouden al myn juweelen niet kunnen doen.

Fortunatus vragde: Leest den meester nog die dat gemaekt heeft? Den Soudaen antwoorde: dat wete ik niet. *Fortunatus* dagt, konde ik dat hoedeken krygen het zoude my wel dienen by myne Borze, en daerom zeyde hy: Ik geloove is 't dat den Hoed zoo groote kragt heeft, dat hy ook zeer zwaer is als hem imand op het hoofd heeft. Hy is niet zwaerder dan eenen anderen hoed zeyde den Soudaen, en hy dede hem zyn bonnette afdoen, zette hem den hoed op en zeyde: Wat dunkt u is hy ook zwaerder dan eenen anderen hoed. *Fortunatus* antwoorde: zeker, ik hadde niet gemeynt dat hy zoo licht was en, dat gy zoo zot waert, van my den hoed te betrouwen. En dit zeggende, zoo wenschte hy hem in zyne galeye, daer hy aenstonds in was.

Hy dede de zeylen ophaelen, en den wind van achter hebbende vaerde snellyk weg. Den Soudaen door zyne venster dit ziende, dede hem met'er haest naerzeylen, maer als zy de galeye eenige dagen na gejaegt hadden en niet krygen konde keerden zy terug.

Als den Soudaen hoorde dat zy den hoed niet mede en brogten, was hy zeer droevig en zond *Marcholandus*, den hoofdman der Venetiaenen, in Ambassade na Cypres, om *Fortunatus* te bidden en te smeeken dat hy hem zyn hoedeken zoude wederom geven, 't welk hy hem tegen regt en reden ontvoert hadde, hy zoude hem daer voor zenden zoo vele kostelyke speceryen, dat hy en zyne kinderen ryk genoeg zoude wezen, en als hy het niet en wilde wederom geven, zoude hy over hem klaegen aen den koning van Cypres zynen overheer.

Hoe den Soudaen een Ambassade tot Fortunatus om zyn hoedeken zond.

DEn Soudaen met'er haeste een kostelyk schip hebbende doen gereed maeken, met vele kostelyke goederen, dede *Marcholandus* te schip gaen met vele christene schippers, en belofde hem groote giften by aldien hy hem zyn hoedeken bezorgde. *Marcholandus* vaerde nae Cypres en kwam te Famagosta in de haeve, als *Fortunatus* daer wel tien dagen geweest hadde. Gy kond wel denken hoe feestelyk dat *Fortunatus* ontfangen wierd van zyne lieve huysvrouwe en van alle zyne vrienden, de gansche stad was om hem verblyd. Als *Marcholandus* met de galeye aen het land kwam verwonderde hy hem om dat men zoo vroyelyk in de stad was, en als *Fortunatus* hoorde dat den koning van Alexandriën Ambassadeur te Famagosta gekomen was, bestelde hy hem met zyn gevolg een schoone herberge en bezorgde zy van al dat zy behoefden en dat zy verterden betaelde hy.

Als *Marcholandus* dry dagen te Famagosta geweest hadde, ging hy by *Fortunatus* in zyn paleys en zeyde: den koning Soudaen van Babylonien, den heer van Alkeyr en Alexandriën zend aen u *For-*

natus zyne groetenisse door my *Marcholandus*, dat het u believe my zoo goeden bode te laeten zyn, dat gy met my zyn juweel zenden wilt. *Fortunatus* zeyde: My verwonderd zeer, dat den Soudaen niet wyzer en was als hy my zeyde, wat kracht en viertuyt dat dit hoedeken hadde, my het zelve dan nog op myn hoofd zette, waer door ik in zoo grooten angst en nood kwam dat ik het myn leven niet vergeten en zal; want myne galeye stond in 't midden van de zee, als ik my daer in wenschte, en waer het zaeken dat ik de galeye gemist hadde, zoo hadde het met myn lyf gedaen geweest, het welke ik hooger achte dan den Soudaens koningryken, om welke reden ik niet van zin en ben dat juweel van my te laeten gaen zoo lange als ik leve.

Als *Marcholandus Fortunatus* aldus hoorde spreken, zoo dacht hy, dat hy hem met goedheyd van zyn voornemen trekken zoude en zeyde aldus: *Fortunatus* laet u gezeggen, wat zult gy doch met dit juweel doen: ik zal maeken dat gy en uwe kinderen wat beters daer voor krygen zult, dat u profytelyker zyn zal dan dat bloot mottig hoedeken. En al had ik eenen zak vol met zulke hoedekens en dat zy dit viertuyt hadden die den hoed heeft, die gy hebt; zoo zoude ik nochtans die al geven voor het derde deel van 't gone dat ik maeken zal, dat gy daer voor hebben zult; daerom zoo laet my eenen goeden bode zyn, ik belove u dat den Soudaen u galeye vollen zal met goede speceryen, te weten: peper, gember, notte muscaden, kaneel en giroffel-nagelen en meer andere, dat wel honderd duyzend ducaten weerd zal zyn, en bovendien zoo en zult gy den hoed uyt u handen niet laeten gaen voor dat ik u de galeye met het goed en levere. Is 't dat gy van dien zin zyt, dan zal ik met uwe galeye van Alexandrien vaeren en zal u gelaeden weder brengen, en betrouwende als ik weder kome en brenge dat ik u beloft hebbe, dat gy my mynen genadigsten heere den Soudaens juweel geven zult:

voords zoo wete ik wel dat dit juweel in de gansche weireld nergens het derde deel gelden zal dat den Soudaen u daer voor presenteert: en hy zoude het ook zoo zeer niet begeiren, waer 't zaeke dat het hem lange jaeren te vooren niet toebehoort en hadde.

Hier op antwoorde *Fortunatus* met korte woorden en zeyde: ik begeire koning Soudaens en u vriendschap wel, *maer niemand en zal nogtans dat Hoedeken uyt myn hand krygen*. Ik heb zonder dit, ook een juweel dat my zeer lief en weerd is, die moeten alle beyde by my blyven zoo lang ik leven zal.

Marcholandus deze woorden gehoord hebbende, ging by den koning van Cypres, en klaegde over *Fortunatus*, en bad dat hy maeken wilde dat *Fortunatus* den Soudaen zyn juweel weder gaf, 't welk hy hem ondraegen hadde, of hy zal u met zwaere oorlogen daer toe dwingen. Den koning zeyde: ik hebbe princen en heeren onder my, en als ik ied gebiedde zoo doen zy dat, daerom is 't dat den Soudaen ied te zeggen heeft op *Fortunatus*, dan kan hy hem hier te recht roepen, ik zal daer doen vonnis over wyzen alzo het recht en reden is.

Alsdan dagt *Marcholandus*, de heydenen zouden hier veel rechts hebben, en daerom dede hy zyne galeye veirdig maeken om te vertrekken. Dan was *Fortunatus* zoo goedertieren, dat hy hem ter maeltijd noodde, en met vele kostelyke juweelen beschonk en zyne galeye victalieerde met goede spyzee en drank, en hy zeyde: zegt den Soudaen, had hy het Hoedeken, en dat het my toebehoorde, hy en zoude het my voorwaer niet wedergeven, en niemand van zyne onderzaeten zoude hem dit raeden, alzo word het my ook niet geraeden.

Marcholandus dankte *Fortunatus* van de eere en de schenkagie die hy gedaen had, en belofde den Soudaen van alle bodschap te doen. En alzo vaerde hy weg zonder zyn voornemen ten uytvoer te brengen.

Hoe Cassandra ziek wierd en stierf.

ALs *Fortunatus* de geheele weireld doorwandeld hadde, begonst hy eenen grooten staet te houden, hy trok zyne twee zoonen hoog op, en kleede hun pragtig, hy huerde vele knegten die hun leerde alle ridderlyke konsten, met den zweirde, lancie en diergelyke wapenen te spelen, daer den jongsten zoone zeer toe genegen was en hem mannelijk in droeg, waerom dat *Fortunatus* vele juweelen en pryzen opstelde, daer men te Famagosta om speelde en altyd haelde den jongsten zoone prys, waerom *Fortunatus* hem dikwils verheugde, en zy leefden alzo langten tyd in genuchten, tot dat deschoone *Cassandra* viel in eene doodelyke ziekte, daerze af sterven moest, niet tegenstaende dat al de medecyns haer geirn geholpen hadden, maer alles was vruchteloos.

Hoe *Fortunatus* ziek wierd en stierf.

DIt was *Fortunatus* een zoo zwaer kruys, dat hy ook ziek wierd, en begonst nyt-te-droogen, en als hy zag dat hem de dood hoe langer hoe meer overviel, ontbood hy al de beste doctors die'er waeren, en belofde hun groot goed, indien zy hem helpen konden; maer niets konde hem baeten, want hy verslegte dagelyks meer en meer. En als *Fortunatus* in zyn doods-bedde lag, zoo dede hy tot hem komen *Ampelo* en *Andolofia* (zyn twee zoonen) en zeyde: ziet myne beminde zoonen, hoe dat u moeder die u met groote zorgvuldigheyd opgebragt heeft nu van deze weireld gescheyden is, en den tyd gekomen zynde, dat ik ook de weireld moet verlaeten, daerom wil ik u voorspellen hoe gy u houden zult naer ik dood ben, op dat gy in u eere en goed blyven mogt, alzo ik tot noch toe gebleven ben.

En *Fortunatus* zeyde hun hoe hy daer twee juweelen hadde, te weten: *De gelukkige Borze* en wat viertuyt dat zy hadde en hoe lang die dueren zoude, en het *Wensch-Hoedeken*, en hy zeyde hun wat groot

goed dat hem den Soudaen voor 't hoedeken geboden had, en hy gebod hun dat zy die twee juweelen niet scheyden zouden, en dat zy ook niemand van de borze ied zeggen zouden hoe goeden vriend dat hy ook waere. Want ik heb (zeyde hy) de borze zestig jaeren lang gehad, en ik hebbe noyt geenens mensch ied gezeyd dan u; en noch eene zaeke hebbe ik u te bevelen myne lieve zoonen (dat is) dat gy ter eere van de joffrouw die my deze gelukkige borze gegeven heeft, van nu voortaan alle jaeren eene arme dochter die van haere ouders geen goed en heeft, om tot den houwelyken staet te komen, geven zult (om tot eere te komen) vier honderd stukken goud, die in 't land gaagbaer zyn, daer iemand dan met de borze zyn zal: dit hebbe ik gedaen, zoo lange als ik de borze gehad hebbe, en doet dit ook alzo.

Fortunatus alle dagen slechter om slechter wordende stierf eyndelyk, en zyne zoonen deden hem

eerlyk begraven in de kerke die hy zelfs hadde doen bouwen. *Ampelo* en *Andolofia* droegen den rouwe over hunnen vader; hielden een kostelyk uytvaerd en zy noode alle de vrienden. Terwylen *Andolofia* dat jaer hem stil gehouden hadde, niet durven steken, zoo hadde hy zyns vaders boeken gelezen, en vond daer in hoe vele koningryken

Fortunatus doorwandeld, en hoe vele landen en fteden van de heydenen hy gezien hadde, 't welk hem zoo grooten luft aenjaegde, dat hy voor hem nam ook de vremde landen te gaen bezoeken.

En dan zeyde hy tot zynen broeder: Lieven broeder, wat willen wy beginnen? laet ons wandelen en naer ecre fteken gelyk onzen vader gedaen heeft. *Ampedo* antwoorde: die wandelen wilt die kan wandelen; maer ik en hebbe daer toe geen en luft. Ik zoude lichtelyk komen daer ik zoo goede dagen niet hebben zoude, gelyk ik hier heb, en daerom wil ik hier in dit fchoon paleys myn leven verflyten. *Andolofia* zeyde: is 't dat gy zoo gezind zyt, laet ons dan de juweelen deylen, *Ampedo* zeyde: wilt gy alreeds het gebod van onzen vader overtreden? gy weet dat hy ons geboden heeft, dat wy die juweelen niet fcheyden mogen. *Andolofia* zeyde: ik en acht dat gebod niet, hy is dood en ik leve, daerom wil ik deylen eer ik fterve. *Ampedo* zeyde: neemt dan het hoedecken, en trekt daer gy wilt: neemt het zelf en blyft hier zeyde *Andolofia*.

Zy en konde niet accordeeren; want elk wilde de borze hebben, doch *Andolofia* zeyde: ik weet raed laet ons uyt de borze twee kisten vollen met goude penningen, die zult gy bewaeren en goede cier maeken, want gy en kondze u leven niet verteiren; en houd het hoedecken ook, daer zult gy u vermaek mede hebben, en laet my de borze, dan zal ik gaen de vremde landen beziën en biinnen vier jaeren kome ik weder dan zal ik u de borze ook vier jaeren geven. En alzo zal zy ons in 't gemeyn toebehooren en wy zullen daer alle beyde 't profyt van hebben, *Ampedo* was te vrede, en alzo accordeerden zy te famen.

Hoe Andolofia met zyne Borze uyt Famagofla in Vrankryk kwam by den Koning.

ALs nu *Andolofia* de Borze had, zoo was hy van herte blyde en had goeden moed, en hy maekte hem gereed met goede knegten en goede peerden, en

hy nam oorlof van zynen broeder, en voer wech uyt Famagofla met veertig mannen op zyn eygen galey tot in de have van Aquamorte. Daer kwam hy aen land, en ging naer 't hof van den koning van Vrankryk, en daer maekte hy kenniffe met vele heeren en graeven; want hy was kostelyk en refolut, en daerom wierd hy van ider-een bemind. Hy diende den koning al of hy zynen gegagieerden dienaer geweest hadde. Hier-en-tuffchen gebeurde het dat men begonft te fteken, fchermen en fpringen, daer in hield hy hem zoo vroyelyk, dat hy alle de andere te boven ging. En als men getournoyt hadde danfte men gemeynelyk met de edelvrouwen. Hier toe wierd hy ook geroepen, en hy danfte zoo wel dat de edel jongvrouwen vraegde wat edelman hy was, hun wierd geantwoord zynen naem is *Andolofia*, hy is tot Famagofla geboren van edelen geflaute. Op

eenen tyd kwam *Andolofia* by den koning, die hem ter tafel noode met alle zyne princen en graeven en hunne vrouwen, die allegader *Andolofia* eerden en extimeerden, om zyne welgemanierdheyd zoo in 't eten als in 't drinken.

Andolofia langen tyd in 't hof van den koning van Vrankryk verkeert hebbende, reed naer 't hof van den koning van Navarre, van daer reed hy naer Caftillien, Portugael in Spagnien, daer ftond hem het volk en hunne manieren zoo wel aen, dat hy hem en al zyn volk kleeedde nae des lands maniere. Hy maekte kenniffe met de edele, zoo dat hy ook des

konings dienaar werd; hy oeffende hem in alle ridderlyke exercitien, hy gaf juweelen en pryzen op, en hy noodde de edele jongvrouwen.

Als den koning te velde trok, huerde hy nog 100 soldaeten boven zyne dienaers, al op zyne eygen kosten, daer mede diende hy den koning zoo wel, dat hy hem zeer lief kreeg. En om dat hy in alle fryden den eersten zyn wilde om dat hy veel vrome daeden bedreef, werd hy Ridder geslagen van den koning.

In 't hof was eenen ouden graeve die eene dogter hadde, en den koning wilde dat *Andolofia* haer ten houwelyke zoude nemen; maer hy en begeirde haer niet, en als hy daer eenigen tyd verkeert hadde, nam hy zyn afscheyd van den koning, en hy voer naer Engeland. Als hy tot Londen kwam, huerde hy een schoon groot huys, en hy kocht daer in al wat hy noodig hadde, en hield hof gelyk eenen hertog. Hy noode vele edele heeren van des konings hof en begifte hun, zy staeken hem met scherpe lancien, en zy tournoyden; maer in alle ridderlyke daeden, werd *Andolofia* den prys gegeven.

Terwyl en hy aldus bezig was, trok den koning ten oorlog tegen den koning van Schotland, en *Andolofia* volgde hem met veel volk, en dede zoo vele vrome daeden, dat hy boven alle andere geprezen werd, en als de belegerde stad gewonnen en den oorlog gedaen was, kwam hy weder naer Londen, en daer werd hy eerlyk ontfangen van den koning en van alle het volk.

Hoe Andolofia uyt den oorlog tegen Schotland weder kwam by den koning van Engeland, en hoe hy hem ter Maelyd noode.

Als al het krygs-volk verloopen was, noode den koning *Andolofia* aen zyne tafel by de koninginne, en zyne dogter *Agrippina* die de schoonste vrouws persoon van Engeland was, en als *Andolofia* daer aenzag werd hy zoodanig ontfleken met eene

vuerige liefde, dat hy niet meer konde eten nog drinken. Hy dagt in zig zelve: *ó Godt waer ik nu van koninglyken stam geboren, ik zoude den koning zoo eerlyk dienen, dat hy my die schoone Aprippina ten houwelyke zoude moeten geven, en waer dat al-zoo, wat zoude ik dan meer kunnen wenschen?*

Alzoo begonst hy te fleken en te tournoyen, ter liefde van de koninginne en haere dogter; daer na noode hy op eenen tyd de koninginne en haere dogter met alle de edele vrouwen die ten hove waeren, en hy bereyde hun eene kostelyke maelyd, hier-en-boven schonk hy de koninginne en *Agrippina* met haere kameriere elk een kostelyk juweel, om dat hy des te beter in de vrouwe-kamer zoude ontfangen worden. Den koning dit vernemende, zeyde tot *Andolofia*: de koninginne heeft my gezeyd dat gy haer tot eene kostelyke maelyd genood hebt, wanneer zult gy my eens nooden? *Andolofia* zeyde: aldergenadigsten heer koning, waer het zaakken dat uwe koninglyke majesteit my niet versmaeden wilde, het zoude my eene groote vreugd zyn. Den koning zeyde: ik zal morgen by u komen. *Andolofia* hierom blyde zynde, liep nae huys en maecte alle dingen kostelyk gereed, en als alles bereyd was, kwam den koning met vele princen en graeven en de maelyd werd rykelyk gehouden dat een igelyk verwonderd was.

Den koning dagt, ik moet dezen *Andolofia* een weynig leeren zyue pomperyen laeten, daerom dede hy heymelyk verbieden dat niemand *Andolofia* of aen zyn volk hout verkoopen zoude, om dat hy zyne spyzen niet en zoude kunnen koken en hy begeirde s middags wederom met hem te eten.

Andolofia was blyde en had alle dingen ingekocht, maer hy verschrikte hem als hy gebrek van hout hadde, niet wetende waer by dit kwam, en waer hy de spyze mede koken zoude: dan zond hy zyne dienaers by de venetiaeren, die tot Londen waeren, en hy kocht veel giroffel-nagels, notte-muscade, sa-

del en kaneel, daer mede kokte hy zyne spyze, en als den koning 's middags met zyne princen en graeven kwam ontrent het paleys van *Andolosia* rooken zy zoodanigen goeden reuk, dat zy hun verwonderden, en hoe naeder dat zy kwamen, hoe meer zy den reuk gewaer wierden.

Den koning dit kostelyk vuer ziende was verwonderd, en besonderlyk als hy alle die menigvuldige kostelyke geregten en goede wynen zag: als de maelyd gedaen was, kwamen de knechten van den koning en de andere heeren wel met 500 peirden om hunne meesters te haelen, en *Andolosia* gaf hun elk thien kroonen, dan reed den koning met eenen grooten treyn van heeren en knechten naer zyn paleys en verhaelde aen de koningin hoe rykelyk *Andolosia* hem getracteerd en zyne knechten vereerd hadde.

Den koning en de koningin waeren verwonderd over de groote pragt en de ryke giften die *Andolosia* dagelyks aen een igelyk vereerde, overzulks zy waeren zeer nieuws-gierig om te weten hoe hy aen dit geld kwam. *Agrippina* belofde aen haeren vader hem van alles uyt te putten, d'eerste reyze dat hy haer wederom zoude komen bezoeken.

Hoe Agrippina met haer valsche liefde Andolosia zyne Borze afhandig maekte.

EN als *Andolosia* ten hove kwam wierd hy feestelyk ontfangen, en men liet hem terstond in de vrouwe-kamer, daer hy zeer blyde om was: maer het was eenen gemackten raed, dat hy alleen ter spraeke komen zoude met die schoone *Agrippina*, en als zy alleen waeren, zeyde *Agrippina*: *Andolosia*, men zegt groote eere van u, hoe gy den koning zoo kostelyke maelyd gegeven hebt, en daer-entboven al zyne dienaers zeer rykelyk beschonken. Maer zegt my toch en hebt gy geen zorge dat u geld gebreken zal? hy antwoorde: genadige vrouwe my en kan geen geld gebreken zoo lange als ik leve. *Agrippina* zeyde: zoo mogt gy wel voor uwen va-

der bidden, die het u gelaeten heeft. *Andolosia* zeyde: Ik ben zoo ryk als mynen vader, en hy was noyt ryker dan ik ben, maer hy was van een ander complexie; want hy hadde genoegten in vremde landen te bezoeken, en ik hebbe genoegten in schoone vrouwen te zien, als ik haer liefde en jonste mag verwerven. *Agrippina* zeyde ik hebbe wel gehoort dat gy geweest hebt ten hove van vele koningen daer schoone joffrouwen zyn; maer zag gy daer niet dat u aenstond. *Andolosia* antwoorde: ik heb in zes koninglyke hoven gediend en hebbe menige schoone joffrouwen gezien, maer gy gaet hun al verre te boven in schoonheyd, met de welke gy myn herte zoodanig in uwe liefde ontfleken hebt, dat ik dag of nacht niet rusten kan, daerom hebt toch medelyden met my, uwe arme slaeve, en laet my toch u gunste verwerven, en al wat gy van my begeirt, dat zal ik volbrengen.

Agrippina zeyde: *Andolosia* zegt my dan de regte waerheyd, waer van u al dit geld en dien rykdom komt, en dan zal ik doen dat gy begeirt. Dan zeyde *Andolosia* met eenen lagchenden mond: Alderlieffte *Agrippina*, het gene gy om my begeirt, dat zal ik u met de regte waerheyd zeggen, maer gy moet my beloven, dat gy het niemand zeggen zult. Zy zeyde: ô alderliefften *Andolosia* en twyfeld niet aen myne liefde en aen myne belofte, want het gone dat ik zegge dat meyne ik.

Andolosia deze woorden hoorende, en te licht geloovende, trok zyne gelukkige Borze uyt, en liet haer die niet alleen voelen en tasten, maer hy vertelde haer ook de viertuyt die zy hadde, en tot een teeken der waerheyd teide hy haer uyt de Borze in haeren schoot duyzend goude kroonen, en zoo haest als hy weg was, liep zy met dit geld by haere moeder de koningin en vertelde haer al dat *Andolosia* haer gezeyd en verboden hadde.

Als dit valsch wyf alles verstaen hadde, dede zy eene Borze maeken gelyk die van *Andolosia* was,

en zy dede eenen doctor haelen, en dede hem eenen stercken slaepdrank maeken, en als dit nu alles gereed was en dat *Andolosia* haer weder kwam bezoeken heeft zy volgens gewoonte zeer arglistelyk hem ontfangen en in haere kamer geleyd, alwaer zy hem met haer vleyen en streelen zoo verre bragt, dat hy naer eenige roomers wyn gedronken te hebben, ook eyndelyk den slaepdrank in nam.

Nauwelyks hadde hy dien ingedronken, of hy viel in eenen dusdanigen slaep, dat hy schein dood te wezen en dan nam *Agrippina* stil zyne gelukkige Borze en gaf hem de naegemaekte, en als zy die hadde, liet zy hem liggen ronken, en zy liep by haer vader en moeder en liet hun de Borze probeeren, en zy bevonden dat zy goed was.

Alsdan wilde den koning de Borze hebben, maer zyne dogter en wilde hem die niet geven. *Andolosia* wakker wordende, wist niet waer hy was; maer als hy de kamer wel doorzien hadde, zag hy niemand dan de oude kamer-meesterse hy vragde haer waer *Agrippina* was. Zy zeyde: zy is nu eerst opgestaen, de koninginne haere moeder heeft haer ontboden; maer mynheer hoe hebt gy zoo vast geslaepen? Ik hebbe u langen tyd gewekt, maer gy en wierd niet wakker, gy liep zoo vast hadde ik uwen adem niet gehoord, ik zoude gemeynd hebben dat gy dood geweest hadde, *Andolosia* zeyde: waerom hebt gy my niet by tyds gewekt? Zy zwoer en zeyde dat zy hem gewekt hadde en zy gaf hem goede woorden; want hy hadde haer 's avonds twee honderd kroonen gegeven, en met goede woorden leyde zy hem uyt het paleys, en wenschte hem het welvaeren en ook veel plaesier in zyne dagen, en alzo scheyden zy van maikanderen.

Hoe *Andolosia* hem zeer verschrikte als hy zyne borze miste, en hoe hy alle zyne dienaers oorlof gaf; en stil weg trok.

DEn koning had ook geirn zulk eene borze gehad; want hy meynde dat'er *Andolosia* noch meer hadde, om dit te weten zoo begeirde hy wederom by *Andolosia* te eten. Als *Andolosia* hoorde dat den koning wederom met hem wilde eten zoo riep hy zynen dienaer, die hy altyd dry ofte vier honderd kroonen gaf, om dat hy daer mede het huys voorzien zoude van al 't gene dat men behoefde, en hy zeyde hem, dat hy eene kostelyke maelyd bereyden zoude: Zynen dienaer zeyde: Heer ik zorge om dat ik geen geld genoeg en hebbe, want daer loopt grooten kost op. *Andolosia* wilde zynen dienaer noch honderd kroonen geven; maer als hy in de borze tatte naer zyne oude gewoonte, zoo en vond hy daer niet in. Dan sloeg hy zyn oogen naer den Hemel en zag van den eenen muer tot den anderen, en keerde de borze 't binnenste buyten; maer daer en was geen geld meer in; dan was daer grooten jammer en nood, en hy dachte op de leeringe die zynen vader *Fortunatus* hem en zynen broeder in zyn doods-bedde gegeven had, dat zy niemand van de borze ied zeggen zoude zoo lange als zy leefde: maer hy had het vergeten, en zyne pomperve was uyt, daerom riep hy al zyne knechten, en gaf hun oorlof, zeggende: het is nu bynae 10 jaeren dat ik uwen heere ben, ik heb u eerlyk getracteert en geen gebrek laeten lyden, ik ben Godt lof, niemand ied schuldig, maer den tyd is nu gekomen dat ik geen hof meer houden kan, gelyk ik tot noch toe gedaen heb, en daerom ontslaen ik u van de belofte die gy my gedaen hebt, en een iegelyk mag nu gaen daer hy wilt, want ik en mag hier niet langer blyven, ik en heb nu maer zeffig kroonen meer, en daer van schenk ik'er u elk twee, met u peird en harnas. Als zyne knechten deze reden hoorde, verschrik-

ten zy hun zeer, malkanderen beziende, waeren zeer verwondert hoe deze pomperyen zoo haest een eynde hadde, eenen van hun zeyde: Lieven heere heeft u iemand eenig leed gedaen, zegt het ons hy zal door ons handen sterven, alwaer het ook den koning zelve, en al zouden wy ons lyf daerom verliezen *Andolosia* zeyde: ik begeire niet dat iemand om mynen t'wil vechtte. Zy zeyden: wy willen van u niet scheyden, wy willen peirden, harnas en al wat wy hebben verkoopen, en wy zullen u niet verlaeten.

Andolosia zeyde: ik dank u myne getrouwe dienaers van u presentatie, als de fortune met my keert ik zal 't hun vergelden, maer doet zoo ik gezeyd hebbe, en zadelt my myn peird van stonden aen, maer ik en wille niet dat iemand met my reyde.

De knechten treurden, en 't was hun leed van hunnen goeden heer, by den welken zy zoo goede dagen gehad hadden, en zy brachten hem zyn peird. Dan nam hy oorlof van hun, en hy reyde zoo lang tot dat hy kwam te Famagosta by *Ampedo* zynen broeder.

Hoe Andolosia weder t'huys komende zynen broeder klaegde hoe hy zyne borze verloren hadde.

Zoo *Ampedo* hoorde dat zynen broeder gekomen was, was hy blyde, hopende nu ook de borze te krygen en daerom ging hy zynen broeder te gemoet

hem ontfangende met groote blydschap, vraegde hoe hy zoo alleen kwam en waer hy zyn volk gelaeten hadde. Hy zeyde: *Ik danke Godt dat ik hier gekomen ben.* *Ampedo* vraegde: lieven broeder zegt my toch hoe is u de reyze vergaen? want ik ben verwonderd dat gy zoo alleen komt. Dan vertelde *Andolosia* hem met de traenen in de oogen, hoe en op hoedaenige maniere hem de borze ontnomen was. *Ampedo* dit hoorende, viel van droefheyd in onmacht en als hy weder tot zyn zelve kwam, zeyde hy: hadden wy ons vaders gebod niet overtreden, zoo en zouden wy de juweelen niet gescheyden hebben, maer gy wilde de vremde landen gaen bezoeken, nu ziet gy wat gy bedreven hebt, is het niet wel gewandeld? *Andolosia* zeyde met eene treurige stemme en met de oogen vol traenen: Ach lieven broeder, het is my uyt den grond myns herten leed, dat ik de borze niet beter bewaerd en hebbe, hebt toch medelyden met my, want myn leven begint my nu te verdrieten.

Ampedo medelyden met zynen broeder krygende, begonst hem te troosten, en zeyde: Lieven broeder laet u droefheyd vaeren, wy hebben noch twee kisten vol ducaten en daer toe het hoedeken, laet ons den Soudaen schryven, hy zal ons daer groot goed voor geven, zoo dat wy genoeg zullen hebben om eerlyk by te leven, en daerom laet de borze vaeren. *Andolosia* zeyde: Van gewonnen goed kan men kwaelyk scheyden, en daerom zoude ik wel begeiren, dat gy my het hoedeken gaest, ik zoude hopen de borze noch eens daer mede wederom te krygen.

Ampedo zeyde: men zegt verliest iemand zyn goed, zoo verliest hy zynen moed, dit zien ik aen u wel. Nu gy de borze kwyt zyt, zoud gy u het hoedeken ook geirn kwyt maeken; maer met mynen wille en zult gy dat niet weg draegen, maer om uwe genuchten daer mede te nemen zal ik het u zomtyds wel verleenen.

Hoe Andolofia zynen broeder het Wensch-Hoedeken afleende, en hem daer mede in Engeland wenschte, en hoe hy Agrippina met de Borze weg voerde.

Als *Andolofia* hoorde, dat hem zynen broeder het Wensch hoedeken niet geven wilde, om daer mede weg te trekken, nam hy voor, het zelve hem stil te ontdraegen. Op eenen tyd als hy hem lang gerust gehouden hadde en dat zyn broeders dienaers ter jagt waeren, bad hy zynen broeder dat hy hem het Wensch-hoedeken zoude leenen, om hem op de jagt by de dienaers te wenschen en dan hem alzoo met hun in het jagen te vermaeken, den broeder leende hem het hoedeken, hy, in de plaetse van hem daer mede op de jagt by de dienaers te wenschen, wenschte hy hem te Genua, daer vraegde hy naer de beste en kostelyke juweelen die daer waeren en hy deze in zyne herberge brengen.

En als men die zeer veel tot hem bragt, dingde hy die zeer scherp, en hy leyde-ze te saemen in een doekskan al of hy had willen wegen hoe zwaer dat zy waeren, en hy wenschte hem daer mede te Florentien, en daer naer te Venetien en hy dede daer het zelve, en alzoo kreeg hy al de schoonste juweelen die in deze dry steden waeren zonder geld.

Dan wenschte hy hem te Londen, en daer leude hy langs de straeten, daer de koninginne en haere dochter *Agrippina* moesten passeeren: hy haer ziende aenkomen niet veel maegden en knechten kende haer aenstonds; maer zy kende hem niet: want hy hadde op zynen neus enen anderen neuze gezet, en dien was zoo aerdig gemaekt, dat hem niemand en kende. Onder andere zag hy de oude kamermeesterse, en als *Agrippina* voorby was; schonk hy die twee schoone diamanten ringen, en verzogt haer dat zy zoo veel doen wilde, dat hy in het paleys komen mogt met alle zyne juweelen.

Naer dat zy hem dit beloft hadde dede zy zoo veel dat *Agrippina* hem in haer paleys dede komen, in

eene zaele voor haere kamer, daer leyde hy zyne juweelen uyt, zy stonden *Agrippina* wel aen en zy dingde zommige daer zy zin toe hadde zeer nauw, die twaelf honderd kroonen weird waeren, daer wilde zy maer acht honderd voor geven. *Andolofia* zeyde: genadigste koninginne ik heb dikwils hooren zeggen dat gy de rykste koninginne zyt die op de aerde leeft, en daerom hebbe ik uytgezogt de alderschoonste juweelen die'er te vinden zyn, om die aen u genade te brengen, maer gy bied my te weynig, want zy kosten my zelfs meer,

en begeird toch mynen arbeyd niet, ik hebbe nu zoo lang gereyft in groote perykelen van vermoord te worden om de juweelen. Daerom, o alderschoonste princeffe legt doch te samen al dat u aenstaet, en ik zal doen al het gene mogelyk is.

Dan nam zy'er uyt tien stukken, en zy vraegde hoe veel hy daer voor hebben wilde? hy zeyde vyf duyzend kroonen, zy en wilde'er hem maer vier duyzend geven: En de juweelen in haeren schoot nemende liep in de kamer aen haeren koffer daer de gelukkige borze in was, en zy namze wel vast en strikteze aen haeren gordel, en kwam alzoo by *Andolofia*, om hem te betaelen.

En terwylen zy bezig was met tellen nam hy haer in zynen erm, wenschte hem met haer in eene

wildernisse daer geen menschen en woonden. Kwalyk hadde hy dit woord gesproken, of zy vloogen door de locht, en zy wierden op een arm eyland nedergezet onder eenen appelboom. *Agrippina* onder den boom staende met de juweelen in haeren schoot en de gelukkige borze aen haeren gordel, bezag die appelen, en zeyde: ô Godt waer heb ik geweest en waer ben ik nu? ô Mynen lieven vriend zegt my dan waer dat wy zyn, en hoe wy hier gekomen zyn? en geeft my een van die appelen, om myn herte te laven, want ik ben zoo flauw.

Hy medelyden met haer hebbende nam de juweelen die hy noch hadde, en gafze haer in den schoot, en zette haer zyn Wensch-hoedeken op het hoofd, om dat het hem in het klemmen niet letten en zoude, en terwylen hy op den boom zocht naer de beste appelen, stond *Agrippina* onder den boom, zeyde al zuchtende: ô Godt waer ik weder in myne slaep-kamer. Zoo haest als zy dit woord sprak, vloog zy weder door delocht en kwam zonder eenige schaede ofte letsel weder in haere slaep-kamer.

Andolofia ziende dat zy met het wensch-hoedeken en met alle de juweelen weg was, vermaledydte den boom met de vruchten, en den genen die hem daer geplant hadde, en zeyde: vermaledyd zy de ure als ik geboren wierd, ô felle dood! waerom hebt gy my niet verslonden eer ik in dit verdriet gekomen ben? vermaledyd zy den dag en de ure als ik *Agrippina* eerst aenschouwde. Ik wilde dat mynen broeder by my waer, ik zoude hem verworgen, en my aen eenen boom verhangen, en wy dood zynde, en zoude de borze geene kracht meer hebben, en die oude koninginne, die tooveresse, en dat valch herte van *Agrippina* en zoude geen vreugd meer hebben met de borze en die dierbaere juweelen.

En als hy aldus over en weder ging, kwam den nacht aen, en dan leyde hy hem neder onder eenen

boom te rusten; maer hy en konde niet slaepen van angst en droefheyd. Hy lag daer als eenen zinneloozen mensch, die liever had dood geweest als nog langer te leven. En als den dag aenkam, stond hy op en hy ging wandelen door het woud, en naer dat hy een stuk wegs gegaen hadde, zag hy eenen boom daer vele schoone roode appelen op stonden. Hy honger hebbende wierp'er twee van den boom, en die at hy al gaende, en als hy die geeten had kreeg hy twee lange hoorens op zyn hoofd gelyk eene geyte. Dan liep hy met de hoorens tegen eenen boom, meynende die om-te-stooten, maer het was te vergeefs al wat hy dede. Dan riep hy met luyder stemme: *ach! ach! ik armen, ellendigen en ongelukkigen mensch hoe komt het dat zoo vele menschen op het aerdryk zyn, en dat hier niemand en is die my helpt, om dat ik wederom by de lieden mag komen? ô almachtigen Godt komt my ter hulpe in den nood daer ik nu in ben.*

Hoe Andolofia eenen ouden kluyzenaer vond, die hem raed gaf om de hoorens kwyt te worden.

WAnneer *Andolofia* aldus groot misbaer maakte hoorde dit eenen ouden kluyzenaer, en die kwam tot hem en zeyde, ô armen mensch, wie heeft u hier gebragt, of wat zoekt gy in deze wildernisse? hy antwoorde: lieven broeder het is my leed dat ik hier gekomen ben. Den kluyzenaer zeyde: ik en hebbe in geen 30 jaeren noyt mensch gehoort of gezien, ik wilde dat gy hier ook niet gekomen en waert. *Andolofia* die vragde den kluyzenaer of hy niet te eten hadde, want hy flauw was.

Den kluyzenaer leyde hem in zyne kluyze en daer was nog brood nog wyn, hy at anders niet als garste en water, en daerom zeyde hy: ik zal u wyzen daer gy genoeg te eten en te drinken zult vinden. Hy vragde: maer lieven broeder hoe zal ik het met de hoorens maeken, die ik op myn hoofd hebbe? Den kluyzenaer leyde hem onder eenen appelboom en hy

dede hem twee van die appelen eten, en zoo hy die geëten hadde, verdweenen aenstonds de hoorens.

Zoo *Andolosia* dit merkte, vraegde hy hoe dit kwam dat de hoorens zoo haest waften en verdweenen, den broeder zeyde: Den Schepper die Hemel en Aerde geschaepen heeft, met alle het gene dat'er in is, die heeft de boomen de nature gegeven, dat zy zullen vrugten voordsbrengen, en op het aerdryk en vind men nergens diergelyke appelen. *Andolosia* zeyde: ô lieven broeder laet my eenige van die appelen mede draegen. Den kluyzenaer zeyde: lieveu zoon, neemt dat u belieft, en vraegd het my niet: want zy behooren my niet toe, ik en hebbe anders niet dan eene arme ziele, kan ik die den Schepper wederom leveren, dieze my gegeven heeft, dan hebbe ik in deze weireld wel gestreden. Ik merke aen u wel, dat u zinnen bekommert zyn met tydelyke en vergankelyke dingen, steld die uyt u herte en keert u tot Godt, 't is een groot verlies voor eene kleyne vreugd, die men hier heeft in dit vergankelyk leven.

Deze woorden gingen *Andolosia* geenzins ter herte, denkende altyd op zyn groot verlies. Hy nam vele appelen daer de hoorens af waften, en ook vele dieze verdreven, en hy zeyde tot den kluyzenaer: wyft my nu den weg om by de lieden te komen. Den kluyzenaer leyde hem op eenen weg en zeyde: volgt altyd dezen weg, dan zult gy in een dorp komen, daer gy eten en drinken genoeg zult vinden. Hy bedankte den kluyzenaer, ging nae het dorp en maekte daer goede cier en kwam weder tot zyn zelven.

Dan vraegde hy naer den weg, om haest in Engeland te wezen, en zy bragten hem aen eene zeehaeve daer veel schepen lagen, hy vond daer een schip dat aenstonds nae Londen moest vaeren, daer zat hy in, en lande met voorspoed te Londen, en als hy daer was, lymde hy zyn een ooge toe, en zette eene peruk op zyn hoofd, waer door hy onbekend was, en hy nam een tafelken, dat zette hy voor de kerke daer hy wist dat de koninginne en

Agrippina voorby moest passeren, en hy leyde de appelen op eenen schoonen witten doek, en riep: appelen van Damasco, appelen van Damasco. En als hem imand vraegde hoe veel eenen appel kostte, hy antwoorde: vyf kroonen en niemand en wilde die koopen.

Hier-en-tuffchen zoo kwam *Agrippina* met haere joffrouwen, en dan riep hy wederom: appelen van Damasco, appelen van Damasco. Zy vraegde: hoe veel voor eenen? hy antwoorde vyf kroonen, zy vraegde wat viertuyt hebben zy dat gy die zoo dier verkoopt, hy antwoorde: zy geven den mensch schoonheyd en scherp verstand. Als zy dit hoorde dede zy'er twee koopen en gaf hem tien kroonen.

Korts daer naer rolde hy zyne matten op en ging aen. *Agrippina* die appelen in haere slaep kamer opgeëten hebbende, kreeg aenstonds twee hoorens op haer hoofd, en zy kreeg dan zoo groote pyne in haer hoofd, dat zy moest op haer bedde gacu liggen. Als de hoorens nu hunnen vollen was gekregen hadden en dat de hoofd-zweir verging, stond zy op en ging voor den spiegel staen, en ziende dat zy twee lange hoorens gekregen hadde, greep die met beyde haere handen, en meynde die af te trekken, maer niet konnende, riep twee edele joffrouwen, en als zy hunne princeffe aldus gehoord zagen, waeren zy verschrikt en zegende hun al of zy den duyvel gezien hadden, en zeyden: ô genadige princeffe, hoe komt het dat uwen edelen persoon aldus gedefigureerd is? zy antwoorde: ik en wete het niet, maer ik denke dat het eene plaege van Godt is, of het komt my van die appelen van Damasco, die my den valschen kraemer verkogt heeft, nu helpt my en zoekt raed, of gy de hoorens kond af krygen. De kamerieren trokken daer aen, en dat verdroeg zy verdueliglyk, maer ten hielp niet, waerom dat zy hoe langer hoe droever wierd, en zeyde: wee my! ongelukkige creatuere, wat baet my dat ik eene konings dogter ben, de rykste en schoonste van de gheele weireld,

aengezien ik nu moet aen eene hoore-beefte gelyk zyn. Ach waer ik noyt geboren, want konnen zy my de hoorens niet verdryven, zoo gaen ik my verdrinken.

Haere kamerieren medelyden met haer hebbende, zeyden: genadige princeffe, zyt doch verduldig en hebt een weynig patientie: want op de zelve wyze gelyk gy de hoorens gekregen hebt konnen zy weder vergaen, wilt u daerom niet bedroeven, maer laet geleerde medecyn-meesters haelen, zy zullen u daer wel af helpen. Deze reden hoorde *Agrippina* geirn, en zeyde: of'er imand naer my vraegde, zegt dat ik niet gezond ben, en dat ik niet wille dat'er imand by my kome, en wilt ook niemand van de hoorens spreken.

Haere oude kameriere dede groote neirftigheyd, om medecyn-meesters te vinden, en leyde hun voor, hoe zy eenen vriend hadde, die twee hoorens op het hoofd gewassen waeren of zy die konden verdryven ofte niet. De medecyn-meesters verwonderd zynde, hadden geirn dien mensch gezien, maer om dat niemand van hun, haer konde verzekeren de hoorens te zullen verdryven en mogten zy de princeffe niet zien.

Hoe Andolofia hem verkleede als eenen medecyn, en Agrippina de hoorens eensdeels verdreef en hoe hy daer mede zyn Hoedeken en de Borze weder kreeg.

DAn ontmoette haer *Andolofia* gekleed als eenen doctor, met eenen rooden schaerlaken tabaert, en eene ronde bonette met eenen grooten gemaecten neus, en hy zeyde: lieve joffrouw ik zien dat gy dry medecyns huyzen bezogt hebt; hebt gy daer ook raed gevonden naer u begeiren? en begeirt gy ied dat mogt gy my te kennen geven, want het moet een vremd of groot gebrek zyn, dat ik met Gods hulpe niet zoude weten te genezen.

De kameriere dacht dat Godt haer dezen doctor

gezonden had, en zy begonft hem te zeggen hoe dat'er eene groote perfoonagie was, die had een gebrek gekregen, dat'er twee lange hoorens op haer hoofd gewassen waeren, en kond gy die verdryven zoo zult gy wel geloond worden. *Andolofia* begonft een weynig te lagchen, en zeyde: Daer af heb ik verstand, en ik kan een konfte om de hoorens te verdryven zonder pyne; maer het moet geld kosten en ik wete de oorzaeke waer uyt de hoorens gewassen zyn. Zy vraegde lieven heer doctor, waer af komt zulk een wonderlyk gebrek. Hy antwoorde: het komt daer door, als den eenen mensch den anderen groote ontrouwe of valscheyd doet en hem daer in verblyd, en die blydschap niet en durft openbaerlyk laeten blyken, dan moet zy ivers uytbreken, en het is zeer goed dat het langs boven uytberft, want waer het zaeke dat het niet uyt-enbraeke, dien mensch zoude moeten sterven. Het is nog geen jaer geleden dat ik in Spagnien eene edele joffrouw hebbe verloft van twee groote hoorens.

De kameriere dit hoorende vraegde waer hy woonde, en als zy dit verstaen hadde, ging zy vol blydschap naer huys, en verhaelde aen de bedroefde *Agrippina* al wat *Andolofia* haer gezeyd hadde. Als zy dit hoorde vraegde zy: Waerom en hebt gy den doctor niet mede gebragt? gy weet immers dat ik de hoorens geirn zoude kwyt zyn. Gaet draegt hem die 100 kroonen, en zegt dat hy alles medebrengt dat tot deze zaeke noodig is.

Als de kameriere by *Andolofia* kwam, gaf zy hem de 100 kroonen en zeyde: doet u beste met den perfoon daer ik u bybrengen zal en gy moet niemand van de hoorens een woord spreken; want haeren vader, moeder of niemand en weet'er af. Als *Andolofia* beloft hadde dit geheym te houden, ging hy by den apotheker en kocht wat rebarber en suyker daer hy eenen halven appel mede bekleede, hy kocht nog eene bus met welriekende zalve, alssem en metridaet, en kwam met deze remedien by de kame-

riere, die hem stond te wagten en zy bragt hem by *Agrippina*.

Deze hem ziende noemde hem willekom en hield haer in haer bedde, al of zy ziek was, *Andolofia* zeyde: genadige princeffe hebt goeden moed, met de hulpe Gods zal ik u genezen, regt u op en laet my u gebrek zien en tasten, dan zal ik u helpen. Zy haer hoofd opregtende was zeer beschaemd. En als hy de hoorens wel gevoelt hadde, dede hy een simmen-vel haeien, en daer maekte hy twee kouffens van, en hy zette die al warm op de hoorens, als hy die eerst met simmen smout wel gezalft hadde, en hy zeyde: genadige princeffe, het gene ik nu aen de hoorens gedaen hebbe, dat zal hun morgen week maeken, en zy moeten door den kamergang verdreven worden, daerom hebbe ik eene remedie mede gebragt die gy moet innemen, en een weynig daer op slaepen, dan zult gy beternisse gevoelen. *Agrippina* dede al dat haer geraeden wierd, en *Andolofia* gaf haer eenen halven appel van die de hoorens verdreven, en naer dat zy dien geëten en wat geslaepen hadde, begonst de kragt van den rhabarber haer lichaem te ontstellen en kamergang te verwekken.

Als *Andolofia* haer wederom kwam bezoeken zag hy dat de hoorens het derde deel geminderd waeren, daer *Agrippina* zeer blyde om was. Dan gaf hy haer nog eenen halven appel, op eene andere maniere overtrokken en met eenen anderen smaek. En als hy haer 's anderdags kwam bezoeken zalfde hy de hoorens, hy dede de pelskens kleynder maeken en gaf haer eene remedie daer zy af sliep en afgang. Dan zagen zy dat de hoorens maer half zoo groot meer en waeren. Had zy te vooren blyde geweest zy was dan nog blyder, en zy bad den doctor dat hy zyn beste wilde doen, zy zoude hem wel beloonen. Hy belofde haer zyn uytterste beste te doen, en hy gaf haer wederom eenen halven appel in, daer de hoorens nog een derde deel mede verminderde en dan dogt hy

in zyn zelven twee of dry duyzend kroonen zoude eenen grooten loon zyn voor eenen anderen medecyn-meester; nochtans en is het niet te achten by het gene dat zy van my heeft: daerom eer ik haer de hoorens geheel verdryve wil ik haer myne meyninge verklaeren, en wilt zy het niet doen, dan zal ik haer eene remedie maeken, dat zy wederom zoo lang worden als te vooren, en dan naer Vlaenderen of Brabant trekken, en haer schryven wilt zy de hoorens kwyt worden, dat zy tot my komt, het Wensch-hoedeken medebrenghet en my alle jaeren zoo vele geeft, dat ik eenen eerlyken staet kan houden, gelyk eenen edelman betaemt. En terwylen hy dit dacht kwam de kameriere met een keirs om te zien wat haere princeffe dede, maer zy sliep.

Hoe Andolofia overbuts bukkende om zyne bonette op te nemen, het Wensch-Hoedeken vond.

Als den doctor de bonnette van zyn hoofd wilde nemen ontviel hem die, en bukkende om de zelve op-te-raepen zag hy voor, onder de hed-stede het Wensch-hoedeken op de aerde liggen; want niemand de kragt en viertuyt en kende. Dan zond den doctor de kamer-meesterisse om eene buffe daer zeker medecyn in was, en terwylen zy de buffe haelde nam hy het hoedeken met eene groote haeste en blydschap op, verbergde het onder zynen tabaerd en docht in zig zelven, och mogt ik de borze ook krygen. Hier en tusschen wierd *Agrippina* wakker, en zy kleede haer: dan trok *Andolofia* de pelskens van de hoorens die dan zeer kleyn waeren, waerom *Agrippina* haer zeer verblyde. De kameriere zeyde: het is noch om eenen nacht te doen dan zyt gy genezen. *Andolofia* zeyde genadige princeffe gy ziet hoe zeer het met u gebeterd is; maer nu is den meesten arbeyd daer in gelegen, hoe men de hoorens uyt den hoofde krygen zal, daer moeten wy kostelyke materiën toe hebben; en is het dat ik die hier niet en vinde, zoo moet ik in ander landen reyzen om die te krygen, of ik moet er

eenen doctor zenden, en dit zal groot geld kosten. Ik zoude geirn weten wat loon gy my geven zult als gy de hoorens kwyt zyt? *Agrippina* zeyde: ik bevinde wel dat u konst goed is, daerom bidde ik u, helpt my en spaert geen geld. *Andolofia* zeyde: gy zegt dat ik geen geld zoude spaeren; maer ik moet wel spaeren als ik geen en hebbe.

Dan dede *Agrippina* haeren koffer open, daer haere juweelen in waeren, en de borze aen eenen sterken gordel gebonden, nam zy daer uyt en kwam daer mede by de tafel aen de venster, daer op begonst zy te tellen, en als zy bynae 300 kroonen geteld hadde, nam *Andolofia* het wensch-hoedeken, en zette het op zyn hoofd, en nam *Agrippina* in zyne ermen en wenschte hem in een wout, daer geen menschen en waeren, en naer zyn wenschen geschiede het.

Als *Agrippina* weg was, liep de kameriere by de koninginne en verhaelde haer, hoe haere dochter wederom weg gevoerd was; zy zeer droevig zynde, klaegde het aen den koning. Den koning zeyde: die haer weg gevoerd heeft is zeker *Andolofia*, die gy zoo valschelyk bedrogen hebt. Ik zien wel die hem de borze verleent heeft, die heeft hem ook wysheyd verleend omze weder te krygen.

Andolofia Agrippina in de wildernisse alleen hebende, wierp zynen doctors tabaert daer neder, en dede den leelyken gemaekten neus af en dan zag *Agrippina* dat het *Andolofia* was. Hy al grimmende en schuym-bekkende van boosheyd, nam zyn mes en hy sneed haer den gordel van den lyve, ontdede zyne wambas en maekte de borze vast op de plaetse daer hy die plagt te draegen, en hy zeyde; ô gy valsche vrouwe, nu zal ik u de ontrouwe loonen die gy my bewezen hebt als gy myne borze af sneed, en eene slechte in de plaetse naeyde. *Agrippina*, vol schrik en benouwdheyd, stond en beefde gelyk een riet, en zeyde al zuchtende: ô Gy goedertieren en vromen ridder, ik bekenne dat ik zeer oneerlyk

tegen u gedaen hebbe: maer ik bidde u dat gy niet en wilt aenzien de boosheyd, onwetendheyd en ongestadigheyd, die van nature wegens de vrouwlieden eygen is. En wilt uwen toorn en gramschap tegen my niet laeten de overhand hebben, want wat kan u een handsvol bloed baeten, daerom loont gy kwaed met goed, gelyk 't eenen vromen ridder betaemt, en ik zal geheel myn leven lang u in myn gebed gedachtig wezen. *Andolofia* ziende de traenen als twee rivieren vloeyen langs haer wangen, kreeg medelyden met haer en belofdeze te spaeren, maer hy wilde haer de hoorens niet afnemen, al bad zy noch zoo schoon ten konden haer niet helpen. Hy wildeze voeren aen haer vaders paleys: maer zy bad en smeekte hem met de traenen in de oogen, om dat hy haer de hoorens eerst wilde afnemen; maer het was al om niet; want hy wilde dat zy die onder de aerde zoude draegen, om dat zy hem gedachtig zoude wezen.

Hoe Andolofia Agrippina in een vrouwe-klooster dede, en hoe hy haer aen de Abdesse en aen d'ander maegden recommandeerde.

Als *Agrippina* zag dat aen hem geen bidden meer en hielp, zeyde zy: moet ik de hoorens houden, zoo en begeire ik niet meer in Engeland te komen, om dat my niemand van kennisse meer en zoude zien, daerom voerd my in eene vremde stad daer my niemand en kend. *Andolofia* zeyde: dat zy nergens beter konde zyn dan by haere ouders; maer zy wilde in een klooster gaen leven, afgescheyden van de weireld. Als *Andolofia* hoorde dat zy met geweld wilde in een klooster zyn, voerde hy haer in Irland, op een veld verre van de lieden in een ryk, groot en schoon vrouwe-klooster, daer niet anders dan edele jonge vrouwen en woonde.

Hy liet haer in 't veld alleen zitten, en hy ging by de abdesse, en zeyde haer dat hy eene eerbaere edele dochter met hem gebragt hadde die schoon en ge-

zond was, uytgenomen dat op haer hoofd wat gewassen was, daer zy om beschaemd is, en niet wilde by haer vrienden blyven, maer begeirde op eene onbekende plaetse alleen te leven, afgescheyden van de weireld, daerom wilt gy haer ontfangen ik zal drymael zoo veel inkom-geld geven als een ander. De abdesse zeyde: die hier in wilt komen

moet 800 kroonen geven, want ik houde voor elk eene dienst-maegd, en ik geve hun dat zy behoeven, wilt gy 2400 kroonen geven zoo haeltze.

Andolofia brocht *Agrippina* by de abdesse, die haer feestelyk ontfing. *Agrippina* dede haer complement zeer aerdig met een zeegbaer gelaet, en eene groote beleefdheyd, zoo dat de abdesse, aenstonds wel zag dat zy van edelen stam geboren was; maer het deirde haer dat de schoone dochter die vermaledyde hoorens op haer hoofd hadde, zy vraegde *Agrippina* of zy in haer klooster wilde blyven wonen? zy antwoorde, zeer oodmoedelyk: ja, ik genadige abdesse, zy zeyde: zoo moet gy my gehoorzaam zyn, ter metten en t'allen tyden op den choor te gaen, en dat gy niet en kond zal men u leeren, ten is geen hart order, want die wilt in een ander gaen, ofte eenen man nemen, die mag dit doen, maer hun inkom-geld dat moeten zy hier laeten. *Agrippina* zeyde: In u klooster eerbaer zeden en costumen, wil ik geen veranderinge maeken.

Dan telde *Andolofia* aen de abdesse 2400 kroonen en hy bad haer dat zy *Agrippina* niet te straf en zoude wezen: als hy oorlof van haer nam zeyde de abdesse tot *Agrippina*: gaet doet uwen vriend uytgeleyde. Als zy by de poorte van 't klooster kwamen, zeyde hy Godt bewaert u, en geve u dat gy in dit klooster de eeuwige vreugd verdienen mogt. Zy zeyde: Amen. En begonst jammerlyk te weenen en zeyde: ô deugdelyken en vromen ridder, weest in korten tyd noch myns gedachtig! komt en verlost my, want ik en kan Godt noch de weireld dienen, zoo zeer haet ik de hoorens. *Andolofia* zeyde: Gods wille moet geschieden. Hier mede ging hy weg, en *Agrippina* sloot de poorte toe, en ging by de abdesse die haer eene dienstmaegd en een kamer bestelde.

Als *Andolofia* van *Agrippina* gescheyden was, zette hy zyn hoedecken op, en wenschte hem te Brussel in Brabant, daer alle genuchte is van vrouwen en daer verblydde hy hem voor de droefheyd die hy gehad hadde, en ging wederom eenen eerlyken staet houden. Hy kocht 40 schoone peirden, en huerde veel knechten, en kleeedde die al in een couleur en hy begonst wederom te steken, en hem in ridderlyke exercitien te oeffenen. Daer naer reede hy naer Venetien, Florentien en Genua, en ontbode daer die kooplieden, de welke hy de juweelen afgekocht hadde, en betaelde hun: daer naer ging hy in een schip en vaerde met vreugd naer Famagosta by zynen broeder die hem zeer lieffelyk ontfing, vraegde hoe de reyze vergaen was, *Andolofia* verhaelde hem hoe hy 't hoedecken met de borze kwyt geweest en met subtiliteyt wederom gekregen had, en hy trok de borze uyt zyn wambas, en het hoedecken uyt zyn maele, en leverde het zynen broeder zeggende: Ziet broeder daer zyn beyde de juweelen; neemze en vaert daer wel mede *Ampedo* zeyde ik en wil de borze niet hebben want wie zy heeft, die moet altyd in perykel en in zorge

zyn; want ik hebbe wel gelezen wat onzen vader zaliger gebeurt is. Als *Andolofia* deze woorden hoorde was zeer blyde en begonst vreugd te hantieren met steken, rennen en dansen, zoo dat hy van een igelyk geprezen wierd, en als hy eenigen tyd te Famagosta geweest hadde, zoo reede hy met zynen staet tot den koning, en wierd van hem vriendelyk ontfangen en gevraegd waer hy zoo lang geweest hadde? *Andolofia* noemde hem veel koningryken die hy doorwandeld hadde.

Den koning vraegde hem of hy kortelings in Engeland gewēest hadde? Hy antwoorde: ja. Den koning vraegde of hy niet gehoord en hadde of de dogter van den koning van Engeland al gevonden was? Hy antwoorde: dat zy door de negromancie in Irland gevoert was in een klooster, daer niet als edele vrouwen en wonen, en dat hy daer met haer gesproken hadde. Den koning vraegde? of zy daer niet uyt en mogte komen om te trouwen met zynen zoon. *Andolofia* antwoorde: heer koning, ter liefde van u en uwen zoon, zal ik myn beste doen in deze zaeke, en met de hulpe Gods zal ik maeken dat zy in korten tyd in haer vaders paleys zal zyn.

Den koning bad hem dat hy het doen zoude, en *Andolofia* zeyde; genadigen heer koning, maekt dan eene eerzaeme ambassade gereed, en zend die dry dagen naer my uyt, dan zullen zy de schoone *Agrippina* in haer vaders paleys vinden, en haer vader zalze u dan zenden, is 't zaeke dat hyze u toegezeyd heeft. Den koning zeyde: *Andolofia* goeden vriend brengt de zaeke ten eynde, want ik zal daer een kostelyke ambassade zenden, maekt dat zy niet te vergeefs en komen. Hebt geen zorge (zeyde *Andolofia*) maer laet uwen zoon uytchilderen, en zend zyn portrait met ambassaden, dan zult gy die dogter beter bekomen voor uwen zoon.

Den jongen koning hoorende dat *Andolofia* gezonden wierd om zyne bruyd te haelen, bad hem dat hy zyn best doen zoude om de zaeke ten eynde te brea-

gen, 't geen hem *Andolofia* belofde, en van hem oorlof genomen hebbende, reed met zyn volk naer Famagosta en bad zynen broeder om dat hy hem het Hoedeken leenen zoude, 't welk hy geirn dede. Alsdan nam hy het Hoedeken en wenschte hem in de wildernisse, daer die appelen stonden, daer de hoorens afgewassen en wederom verdwenen waeren en terstond was hy aen die boomen.

Maer dan wist hy niet welke appelen de hoorens dede wassen of verdwynen, daerom at hy eenen, en terstond kreeg hy eenen hoorn, daer naer at hy eenen appel van den anderen boom, en dan verging den hoorn, en nam zommige van die appelen en wenschte hem daer mede in Irland by *Agrippina*, en vraegde haer of zy de hoorens nog zoo nood hadde, als hy dan van haer scheidde. Ja antwoorde zy: hoe langer hoe meer. Hy vraegde: dat gy die kwyt waert zoude gy nog by uwen vader willen wonen, zy antwoorde: ik en zoude niet liever zoeken. *Andolofia* zeyde: *Agrippina*, Godt heeft u gebed verhoort en 't gone gy begeirt zal geschieden.

Hy gaf haer twee appelen te eten, aenstonds was zy de hoorens kwyt, haere dienstmaegd en de abdesse waeren verwonderd over die schoone veranderinge, en uyt'er maeten schoonheyd van *Agrippina*. *Andolofia* zeyde: en verwonderd u niet; want by Godt en zyn geene dingen onmogelyk, *Agrippina* is de dogter van den koning van Engeland en ik wilze haer vader en moeder wederom leveren, en eer een maend zal zy met eenen jongen koning trouwen, die zeer schoon is.

Andolofia gaf de abdesse 100 kroonen tot een gedenkenisse en hy dankte haer om dat zy *Agrippina* zoo wel getracteert hadde, en zy namen oorlof en gingen uyt het klooster: en als zy op het veld kwamen maekte hy hem gereed met zyn Hoedeken, en hy bragt *Agrippina* te Londen aen haer vaders paleys, en hy voer weder nae Famagosta tot zynen broeder, want hy schouwde het paleys daer hem die ontrouwe geschied was.

Hoe de schoone Agrippina by raede van Andolofia den jongen koning van Cypres trouwde.

Als Agrippina nu wedergekomen was, wierd in het hof van haeren vader groote vreugd bedreven om dat zy wederom gevonden was, en zy kleedde haere dogter zeer kostelyk. Als zy nu in vreugden leefden wierd den koning gebodschapt dat de ambassaden van den koning van Cypres kwamen om hem te bidden, dat hy zoude willen Agrippina haeren jongen koning ten houwelyke geven. Zy wierden feestelyk ontfangen, en als zy daer vier dagen geweest hadden liet zy den koning by hem komen. Zy kwamen gekleed na hunnen staet, den koning zyne dogter verzoeken voor hunnen heeren koning van Cypres. Als de koningin hoorde dat men raed hield over het houwelyk van hunne dogter zoo verre buyten 's lands zoude ten houwelyke geven aen eenen jongeling die men niet en wist of hy schoon of leelyk was. De ambassaden dit hoorende, verzogten van den koning dat hy de koningin zoude laeten inkomen, en als zy gekomen was, lieten zy haer deze conterfeytinge van haeren jongen koning zien. Als zy dit portraet gezien hadde, vraegde den koning of hy zoo schoon was als hy daer uytgeschilderd stond? Zy verzeerden dat hy nog schoonder en beter gefatsoeneerd en maer 14 jaeren oud was. Dit behaegde hun wel, de koningin nam dit portraet van den koning, en bragt het voor Agrippina, en zeyde hoe men haer dezen jongen koning tot eenen man geven wilde, die nog veel schoonder was als hy daer uytgeschilderd stond, alzo zy ook van Andolofia gehoord had, daerom consenteerde zy in 't houwelyk dat den koning gesloten hadde. En als den koning en de koningin hoorde hoe Agrippina gezind was, spraken zy voorder met die van Cypres, alzo dat het houwelyk toegestaen wierd, den koning dede vele schepen bereyd maeken met volk, spyze en al wat daer toe behoorde en hy dede Agrippina ook vercierien met kostelyke kleederen en juweelen, en gaf

haer een groot getal van edele jongvrouwen. En als die schepen bereyd waeren, nam Agrippina oorlof van haeren vader en moeder, en zy ging met al haer volk te schepe en kwam met eenen voorspoedigen wind te Famagosta, daer had den koning van Cypres eene hertoginne en veel andere edele vrouwen gezonden, om de schoone Agrippina in te haelen en te vergezelschappen, zoo wierd zy van den koning en de koningin en van alle de princen en graeven zeer vriendelyk ontfangen; haeren bruydegom kuste haer de handen en leydde haer in het paleys, daer zy 's anderdags getrouwd wierden in de tegenwoordigheyd van alle de princen en princeffen van geheel het koningryk, en naer dat zy getrouwd waeren begonst men groote feestte te houden en de bruyloft duerde zes weken en vier dagen.

Hoe Andolofia met steken en Tournoyen zyne vroomigheyd toonde.

Terwyl de bruyloft duerde, deden de vorsten en heeren anders niet als rennen, steken, tournoyen en genugten bedryven, en alle avonden gaf men den prys aen den genen die best gesteken had. Dit geschiede 's avonds, ofte in den nacht by den dans, en de koningin zette dan een kransken op zyn hoofd, daerom dede een igelyk groote neirftigheyd om eere te behaelen van Agrippina. In dit tournoyen stak Andolofia ook, en hy hield hem vromelyk in alle ridderlyke spelen, en hy won dikwils den prys. Maer ten laetsten als men den prys geven zoude, die van recnts wegen Andolofia toebehoorde, zoo wierd hy om de eere wille gegeven aen graef Theodore van Engeland, die met de koningin uyt Engeland gekomen was: dit achte Andolofia niet veel, want hy gunde hem de eere wel.

Als den graeve Theodorus dit hoorde, wierd hy nydig op hem, daerom maekte hy een verbond met den graeve van Limosi, hoe zy Andolofia zouden dooden. Eyndelinge besloten zy te samen, dat men hem naer de Feest als hy weder te Famagosta wilde ryden, gevangen zoude nemen, en zyne dienaers

dood slaen , en hem dan pynigen zoo lange tot dat hy hun geld genoeg geeft , om hof te houden gelyk als hy.

Hoe Andolofia naer de feestte van twee graeven gevangen wierd , en alle zyne dienaers dood geslaegen.

ALs nu de feestte een eynde hadde , en dat *Andolofia* naer *Famagosta* reede , hadden die twee graeven eenig volk geleyd buyten in een boschken daer *Andolofia* passeeren moest met zyn volk , en als hy daer aenkwam vermoorden zy al zyne knechten , en zy namen hem gevangen , en stuerden hem op 't eyland van *Limosi*. Dan belofde hy aen de gene die hem bewaerde dertig duyzend ducaeten , als hy hem wilde los laeten , maer zy betrouwden hem niet , noch *Andolofia* dierf hun de borze niet laeten zien , vreezende van afgenomen te worden , dus bleef hy in grooten nood.

Den koning vernam dat de dienaers van *Andolofia* vermoord waeren , en niemand en wist of *Andolofia* levende of dood was , en men wist ook niet wie het gedaen hadde , en de twee graeven die het gedaen hadden , reeden weder naer het hof van den koning , en zy hielden hun stil al of zy daer niet afgeweten en hadden. Terwylen *Andolofia* aldus verloren was , zoo kreeg *Ampedo* zynen broeder deze droeve tydinge.

Hoe Ampedo het Wensch-Hoedeken in stukken sloeg en dat verbrande , om dat'er niemand geen genuchten meer mede hebben en zoude.

ALsdan dachte *Ampedo* dat hy zynen broeder verloren hadde om de borze , en dat zy hem ook het zelve zoude doen om het hoedeken te krygen , dacht hy dat en zal niet zyn , en met gramschap nam hy het hoedeken en kapte het in stukken en verbrande het , hy stond daer by tot dat het te polfer verbrand was , om dat'er niemand geen genugte af hebben en zoude , en terwylen hadde hy alle boden gezonden om te vernemen waer zynen broeder mogte wezen , maer geene goede tydinge daer van hoorende , was zoo droevig dat hy in doodelyke ziekte viel , en stierf korts daer naer. Als de twee graeven

hoorden dat den koning droevig was om *Andolofia* , gebaerde zy hun al of zy ook droevig waeren.

Den koning dede uytroepen , waer 't zacke imand zeker bodschap bracht waer *Andolofia* was , dood ofte levende die zoude hebben 1000 kroonen , maer niemand bracht'er tydinge van , daer-en-tusschen nam den graeve van *Limosi* oorlof van den koning , en kwam in zyn slot daer *Andolofia* gevangen lag , en als hy den graeve zag verblyde hy hem , en bad hem dat hy zig ontfermen wilde : en hem uyt de gevangenisse helpen , want hy niet en wist waerom hy gevangen was.

Den graeve zeyde : *Andolofia* gy zyt hier niet gebracht om los gelaeten te worden , maer om te zeggen waer gy aen 't geld komt , dat gy verteirt ; gy zult dit zeggen , of ik zal u pynige tot gy 't zeggen zult. *Andolofia* zeyde met eene bevende stemme : tot *Famagosta* in myn paleys is eenen heymelyken put , dien heeft myn vader my gewezen eer hy stierf , en hoe veel geld ik daer uyt neme , zoo blyft daer altyd noch meer in , voerd my te *Famagosta* ik zal u den put wyzen.

Den graeve hier mede niet te vrede zynde , dede hem op de pynbank zette , en hem dapper pynigen ; dit verdroeg hy verduydelyk , en bleef altyd op de zelve woorden. Dan nam hem den graeve de borze af , probeerde-ze , en hy wierd aenstonds de kracht en viertuyt gewaer.

Alzoo betaelde hy alle zyne schuldenaeren en victalieerde hem , en met blydschap kwam hy in des konings hof by zyne gezelle den graeve *Theodore* , en verhaelde hem de kragt van de borze , en hoe hy die met geweld genomen hadde.

Den graeve *Theodorus* zeyde : hy waer beter dood als levende , want ik hebbe gehoord dat hy eenen doctor in de Negromancie is , en dat hy wel kan in de locht vaeren , en het is te zorgen , komt hy uyt , en verhaelt hy hoe wy hem getracteert hebben , zoo zullen wy in de disgratie van den koning komen , of wy zullen gedood worden. Den graeve van *Limosi*

zeyde: Hy ligt zoo hart gevangen dat hy ons geen schaede meer doen kan. Zy namen te samen zoo veel geld uyt de borze als zy begeirden, elk had die geirn gehad, maer zy accordeerden dat zy ider een half jaer die zoude hebben, en om dat den graeve van Limosi den oudsten was, moest hy het eerste half jaer hebben. Zoo leefden zy te samen in vreugd sichinkende en drinkende, en dag en nacht met de schoone vrouwen converterende. Maer den graeve *Theodorus* zeyde altyd dat hy beter dood waer als levende, want hy vreesde de borze te verliezen, daerom was hy van zin met de borze weg te trekken, zoo verre dat hy van den koning of den graeve van Limosi geen zorge hebben zoude. Dit was de oorzaeke dat hy tot den graeve zeyde, dat hy eenen van zyne knechten zoude laeten met hun gaen, en hem eenen brief zoude geven om in de gevangnisse te komen by *Andolofia*.

Hoe Andolofia, naer dat hy zyn Borze afgenomen was, in de gevangnisse vermoord wierd.

ALs hy in de gevangnisse kwam, meynde den ellendigen *Andolofia* dat dezen graeve hem zoude verloft hebben, maer het viel geheel anders uyt. Want hy vragde hem: *Andolofia* hebt gy geen borze meer gelyk die, die gy aen mynen gezelschap gegeven hebt? geeft my ook een? hy zeyde: genadigsten heer! ik en hebbe geen meer, had ik nog een zy en zoude u niet gweygert zyn. Den graeve zeyde: men zegt dat gy eenen doctor zyt in de zwarte konste, en dat gy in de lucht konde vaeren en den duyvel bezweiren, waerom en bezweird gy hem nu niet? dat hy u hier uyt helpt *Andolofia* zeyde: ô genadigen graeve, ik en kan het niet doen, nocte ik en heb noyt gekonnen, met de borze hebbe ik alleen myn genuchte genomen, die zal ik u en uwen gezelschap overlaeten voor Godt en voor de weireld, bidde u dat gy my, armen mensch uyt de gevangnisse wilt laeten, op dat ik hier niet ellendelyk en sterfe. Den graeve zeyde: *Wilt gy nu de zaligheyd van uwe Ziele bedenken, waerom en hebt*

gy dat niet gedaen als gy zoo groote prachten hooveirdye bedreef voor de koninginne, en als gy my die oneere bewees. Waer zyn nu de schoone vrouwen, die gy dagelyks met zulk eenen iver gedient, en veel geld mede verteird hebt? Waer zyn nu die kloeke heldinnen daer gy u plagt mede te vermaeken? dat zy nu hier komen en u verlossen, want ik zien wel dat gy geirn uyt de gevangnisse zoude zyn, maer ik zal u haest van hier helpen.

Hy belofde den cipier 50 ducaten, indien hy *Andolofia* wilde verworgen; maer als hy dit niet doen en wilde, nam hy zynen riem dede dien rond den hals van *Andolofia*, en vrong met zynen poignaerd den riem toe, en alzoo verworgde hy den goeden *Andolofia*, en als hy hem had doen weg draegen, reysde hy nae Cypres in 't hof van den koning, by zynen gezelschap den graeve van Limosi, die hem vragde hoe het was met *Andolofia*? hy antwoorde: het is zoo wel met hem dat hy ons nu geen schaede meer doen zal. Ik heb hem met myn eygen handen gedood, want ik en had geen ruste voor dat hy dood was. Hy meynde dat hy wel gedaen had, maer hy had kwalyk gedaen, want als zy de Borze op de tafel leyde, en daer veel geld meynden uyt te haelen gelyk zy gewoon waeren, vonden zy'er geen in.

Zy niet wetende dat de borze haere kracht verloren hadde om dat *Andolofia* en *Ampedo* dood waeren, stonden verfeld, om dat'er geen geld uyt en kwam *Theodorus* bevende van boosheyd, zeyde: ô gy valschen graeve, wilt gy my zoo bedriegen en my een ander slechte borze geven voor de gelukkige Borze, dat zal ik noyt gedoogen, daerom maekt het kort en brengt de ryke Borze. Hy zeyde: dit is de borze die ik van *Andolofia* genomen hadde, ik en hebbe geen ander, maer wat de oorzaeke is dat zy haer kracht verloren heeft en wete ik niet. *Theodorus* hier mede niet te vrede zynde wierd hoe langer hoe booser, en zeyde: gy doet als eenen boofwicht, maer ten zal u niet wel vergaen.

En als hy dit gezeyd hadde trok hy zyn zweird

88 *De schoone Historie van Fortunatus Borze.*
en den graeve van Limosi van gelyken, en alzo
geraekten zy aen 't schermen, zoodaenig dat de
knechten het gerucht hoorende de kamer open
staeken, en hun heeren ziende vechten kwamen
daer tusschen geschoten en scheyden ze, maer den
graeve van Limosi was doodelyk gekwetst: zyne
dienaers dit ziende blameerden daerom den graeve
Theodorus. Den koning dit gevecht verstaen heb-
bende gebod dat men hun beyde by hem zoude
brengen om de oorzaeke van hun te onderzoeken,
en naer dat hy de moord van *Andolosia*, en alle
de omstandigheden van zyne droeve gevangenisse
verstaen hadde, dede hy den graeve van Limosi
al zielbrackende naer de galge draegen, om hem
daer aen te hangen. En den graeve *Theodorus* dede
hy eerst door twee beulen op alle hoeken van de
straeten geesselen, en geworpt zynde, vierendeelen
Het dood lichaem van *Andolosia* is in eenen grach
gevonden, en gevoerd naer Famagosta alwaer he
met groote pracht by zynen vader begraven is.

Den ouden en den jongen koning, en ook de oude
en de jonge koningin *Agrippina* waeren al zee
rouwig over den getrouwen *Andolosia*. En mids dat
zy beyde, te weten: *Ampedo* en *Andolosia* geen
kinderen of hoirs en hadden, zoo nam den koning
dat kostelyk paleys nae hem, en vond daer groet
goed en kostelykheyd van huysraed, juweelen en g
reed geld, en in dit paleys trok den jongen koning
die daer hof hield tot dat zynen vader stierf.

E Y N D E.

compl. f.

